

Activiteitenplan SWV VO Groningen Stad (VO20.01)

Hoogbegaafde leerlingen VO 2023-2025

1. Algemeen

In het plan beschrijven we de activiteiten die we vanuit SWV VO Groningen Stad ondernemen ter verbetering van het ondersteunings- en onderwijsaanbod voor leerlingen met kenmerken van begaafdheid. Deze activiteiten worden uitgevoerd in de periode tussen 1 december 2023 en juli 2025. In de vorige subsidieperiode (2019-2023) hebben we reeds vanuit het samenwerkingsverband allerlei ontwikkelingen op het gebied van hoogbegaafdheid ingezet. Er is onder andere een kartrekkersgroep en een netwerk van aandachtsfunctionarissen HB op de scholen ingericht. Dit zal zoals gepland vanaf augustus 2023 voortgezet worden vanuit eigen middelen en aansluiten op de nieuwe periode.

In de aanvraag hebben we rekening gehouden met de criteria zoals ze in het format zijn benoemd:

1. Doelstelling en visie
2. Samenwerking en draagvlak
3. Expertiseontwikkeling en kennisdeling
4. Evaluatie van de voortgang
5. Haalbaarheid en duurzaamheid

De criteria komen in het activiteitenplan (bijlage 1) en de risicoanalyse (bijlage 4) terug. Bij het activiteitenplan is een separate meerjarenbegroting (bijlage 6) gevoegd.

2. Format activiteitenplan

Het activiteitenplan is voor alle criteria uitgewerkt in bijlage 1.

3. Bijlagen:

- Bijlage 1: Activiteitenplan HB 2023 t/m 2025 - SWV VO Groningen Stad
- Bijlage 2: Uitwerking visie - SWV VO Groningen Stad
- Bijlage 3: Aanbod (hoog)begaafdheid basisvoorziening van de scholen – SWV VO Groningen Stad
- Bijlage 4 : Risicoanalyse (uitwerking activiteiten bij criterium 5)
- Bijlage 5: Evaluatie subsidieperiode 2019-2023 (verwijzing naar website SWV)
- Bijlage 6: Meerjarenbegroting – SWV VO Groningen Stad (Excel, *separaat* document)

De bijlagen 1 t/m 4 zijn opgenomen in dit document. Bijlage 5 is te bekijken via de link naar de site en 6 is een separaat Excel document.

criterium 1 – Doelstelling en visie

Het samenwerkingsverband heeft in het algemeen als doel om een verbindende en ondersteunende factor te zijn voor de verschillende VO-scholen. Het samenwerkingsverband is ingericht om een samenhangend (en dekkend) geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen te realiseren en om leerlingen die extra ondersteuning behoeven, zo passend mogelijk onderwijs aan te bieden.

Doel is om beleid, afstemming, samenhang en aansluiting betreffende de overstap basis- naar voortgezet onderwijs én voortgezet onderwijs naar hogere vormen van onderwijs in de regio vorm te geven.

Specifiek voor dit project betekent dit dat de scholen ondersteund worden bij een onderwijsaanbod passend bij specifieke educatieve behoeften voor *alle* (hoog)begaafde leerlingen. Er is binnen het samenwerkingsverband extra aandacht voor begaafde leerlingen met een verminderde belastbaarheid; die naast een passend inhoudelijk aanbod óók een specifieke ondersteuning nodig hebben bij leer- of gedragsbelemmeringen (comorbiditeit). Er is daarnaast oog voor zeer hoogbegaafde leerlingen die specifieke aanpassingen van het onderwijsaanbod nodig hebben.

Er is in de afgelopen jaren met behulp van de vorige subsidie een verbeteringslag gemaakt in overdracht van kennis over hoogbegaafdheid op de scholen. Hierdoor worden hoogbegaafde leerlingen beter gezien doordat er aandacht is voor vroegtijdige signalering. Er is in samenwerking met het PO een verbeterde overdrachtsprocedure PO-VO voor HB leerlingen ontwikkeld. De intakeprocedures op de VO scholen is aangescherpt om alert te zijn op HB leerlingen. Er wordt daardoor beter ingespeeld op specifieke behoeften van individuele leerlingen.

Verschillende scholen hebben daarnaast gebruik gemaakt van de mogelijkheid een pilot op te starten. Scholen hebben gedurende het project een pilot kunnen aanvragen met een aan hoogbegaafdheid gerelateerd thema. Zeven scholen (van de in totaal 13 scholen) hebben één of meerdere pilots aangevraagd. In totaal zijn er 14 grote en kleinere pilots uitgevoerd. Voorbeelden van ontwikkelingen op de scholen zijn:

- Inzetten van een HB coach voor individuele trajecten en het bieden van extra groepslessen en gesprekken voor HB leerlingen.
- Structurele screening van nieuwe leerlingdossiers op (kenmerken van) HB, warme overdracht vanuit PO. Specifieke aandacht voor tussentijds signaleren via mentoren en docenten.
- Structureel aanbod van studievaardigheden voor HB leerlingen gericht op HB leerlingen die onderpresteren.
- Draaiboek waardoor hoogbegaafde leerlingen klas 2 en 3 van het VWO in één jaar kunnen doen. Daarnaast is er versnelling mogelijk door klas 4,5 en 6 in twee leerjaren te doen.
- Het Orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC), waar alle scholen gebruik van kunnen maken, heeft ingezet op scholing bij het ondersteuningsteam en docenten. Door een goede signalering heeft de school een beter beeld van welke leerlingen mogelijk dubbel bijzonder zijn, wat hun sterke en zwakke kanten zijn en hoe zij de ondersteuningsbehoeften beter kunnen vertalen in praktische handvatten voor zichzelf en de omgeving.

Daardoor is het aanbod, de begeleiding en coaching voor hoogbegaafde leerlingen in de breedte van het samenwerkingsverband sterk verbeterd.

Bij het afsluiten van de subsidieperiode blijkt ook dat er nog grote verschillen zijn in ontwikkeling tussen scholen op het thema hoogbegaafdheid, zowel in kennis als in aanbod. Het is effectief gebleken om scholen bij hun ontwikkeling te laten samenwerken en gezamenlijk initiatieven te laten ontplooiën. Scholen met een voortrekkersrol hebben steeds hun kennis en ervaring met andere scholen gedeeld en dit is als heel waardevol ervaren. Er is een netwerk van aandachtsfunctionarissen HB en kartrekkers die samenwerken en elkaar informeren. Het is waardevol om dit netwerk verder in te zetten om kennis en ervaring te (blijven) delen.

Voor een grote groep hoogbegaafde leerlingen zijn er in de voorgaande subsidieperiode op verschillende scholen goede oplossingen ontwikkeld. Er is een positieve ontwikkeling te zien in herkennen van specifieke behoeften van hoogbegaafde leerlingen. Er wordt door scholen creatief gedacht in oplossingen en vanuit het Expertise- en Consultatieteam (ECT) van het

samenwerkingsverband is er expertise op het gebied van hoogbegaafdheid om scholen daarbij te ondersteunen.

Door meer kennis worden de verschillende profielen van hoogbegaafde leerlingen steeds meer zichtbaar (Betts & Niehard). Dit vraagt ook om een steeds verdergaande gedifferentieerde aanpak. Er zijn leerlingen met een hoogbegaafdheidsprofiel die daarnaast een, vaak structurele, specifieke ondersteuningsbehoefte hebben. Op dit moment is er voor deze leerlingen binnen het samenwerkingsverband nog geen voldoende passend aanbod. Het is nodig om voor de hoogbegaafde leerlingen die nu nog niet goed kunnen worden bediend oplossingen te zoeken om te voorkomen dat zij uitvallen en thuis komen te zitten.

Visie

In ons samenwerkingsverband werken we vanuit een eigen visie op passend en inclusiever onderwijs. Motto hierbij is: *'Samen, inclusiever, perspectief- & domeinoverstijgend verbinden'*.

De visie van SWV VO Groningen Stad kan worden samengevat in de volgende aspecten:

- Naar inclusiever onderwijs
- Kansrijk, gezond en veilig
- Succesvolle schoolloopbaan
- Passend en dekkend onderwijsaanbod
- Leerling eigenaar van ontwikkelingsperspectief
- School als vind- en werkplaats

Een uitwerking van de visie en kernambities is te vinden in bijlage 2.

Hoogbegaafdheid

Op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid sluiten we aan bij de HB-maatregelen in brief van de minister aan de Tweede Kamer. De minister vraagt aandacht voor de diversiteit binnen het begaafdheidsspectrum: begaafd, hoogbegaafd en zeer hoogbegaafd. Daarnaast de groepen: creatief (hoog)begaafd en 'dubbel bijzondere' leerlingen. We willen in de nieuwe periode de verworvenheden uit de periode 2019-2023 borgen en uitbouwen en daarnaast de aanbevelingen vanuit de evaluatie 2019-2023 vormgeven. Het gesprek hierover zal ook in schooljaar 2023-2024 met de schoolbesturen en de scholen worden gevoerd. Voor de eerste periode sluiten we qua onderwijsaanbod aan hoogbegaafde leerlingen aan bij het beleid zoals in 2023 gevoerd. Dit betekent o.a.:

- de scholen blijven faciliteren door een netwerk van HB-deskundigen op de scholen in stand te houden;
- blijvend inzetten op succesvolle arrangementen voor cognitief meerbegaafde leerlingen die te maken hebben met gedrags- en/of sociaal-emotionele problematiek.

'Als een kind/jongere niet kan leren door de manier waarop wij lesgeven en het onderwijs hebben ingericht, misschien zouden we dan les moeten geven en een aanbod moeten verzorgen op een manier waardoor het kind/de jongere wel leert'

(bewerkte versie van Ignacio Estrada)

Er zijn verschillende visies die ten grondslag aan (hoog)begaafdheid kunnen liggen, scholen en ouders gaan daar ook verschillende mee om. Ouders hebben sowieso vaak hoge verwachtingen van wat het onderwijs kan doen voor hun hoogbegaafde kind, tot één-op-één onderwijs aan toe. Dat is

iets wat we in het reguliere onderwijsstelsel niet waar kunnen maken, zowel qua menskracht als in financieel opzicht. Qua visies op hoogbegaafdheid onderkennen we o.a.:

- 'The Gifted child', het begaafde kind: hierbij past bijv. voltijds HB-onderwijs, gesegregeerd in een aparte groep. Veelal de wens van ouders, het belang van het eigen kind staat voorop. Het opteert voor een vroege IQ-bepaling, leerlingen laten veelal hoge prestaties zien op alle vakgebieden.
- Ten tweede de stroming van 'Talent Development', het talentontwikkelingsparadigma: hier gaat het om differentiatie op basis van aanleg (cognitief – niet cognitief), aanleg alleen is geen garantie. Leerling moet bewijs leveren in de vorm van prestaties. Soms sprake van excellentie op één domein.
- En ten derde de visie van 'Differentiation', het differentiatieparadigma: deze stroming koerst meer op inclusief onderwijs, een goed en passend aanbod voor alle leerlingen (geen segregatie). Hierbij wordt er niet gekoerst op een HB-label, maar is er sprake van differentiatie op basis van behoeften van de leerling op dat moment (*bron: Eleonoor van Gerven*).

De doelgroep

- In het primaire proces *alle* hoogbegaafde leerlingen, zodat een kwalitatief goed passend aanbod wordt geboden en wordt ingezet op het voorkómen van probleemgedrag en thuiszitters. In het algemeen wordt de Gausscurve gehanteerd voor een grafische voorstelling van het IQ over een doorsnee bevolking. We hebben het in verband met hoogbegaafden dan over ongeveer 2% van de leerlingen. Het SWV VO Groningen Stad heeft ca. 16.500 leerlingen, wij komen daarmee op ongeveer 330 leerlingen. Echter, ons samenwerkingsverband kent een relatief hoog percentage havo/vwo-leerlingen (60-65%). Dit maakt dat het totale aantal meerbegaafde leerlingen hoger ligt.

Voor de nieuwe subsidieperiode is er extra aandacht voor hoogbegaafde leerlingen met daarnaast een speciale educatieve ondersteuningsbehoefte. Juist door de combinatie van hoogbegaafdheid én een leer- of gedragsbelemmering is er sprake van een andere problematiek. Er moet worden ingezet op beide gebieden, rekening houdend met het feit dat de overlap zorgt voor een specifieke behoefte en aanpak. Door de combinatie is er een grotere kans op misdiagnose en wordt er vaak te eenzijdig naar gedrag gekeken en daardoor ook te eenzijdig naar eventuele interventies. Deze leerlingen hebben naast een cognitieve uitdaging vaak behoefte aan ruimte in het curriculum, een prikkelarme omgeving en flexibiliteit. De kansen die er door de combinatie óók voor deze leerling kunnen zijn, worden vaak niet gezien

en ontwikkeld. In de afgelopen subsidieperiode is er een inventarisatie gedaan op de scholen om in beeld te krijgen om hoeveel leerlingen dit gaat.

Uitkomst op basis van 14 scholen						
Totaal:	Hoogbegaafden in beeld 655 + 80 (dreigende uitvallers) = 735					
	Dreigend uit te vallen			Thuiszittend		
Totaal:	61			19		
	HB	Zeer hoogbegaafd	Dubbel Bijzonder	HB	Zeer Hoogbegaafd	Dubbel Bijzonder
Waarvan bekend/vermoeden:	33	4	24	9	2	8

Onderzoek SWV aantallen HB-leerlingen, zeer hoogbegaafd, dubbel bijzonder incl. dreigende uitvallers/thuiszitters

Hoewel de mogelijkheden voor een passend traject op verschillende scholen substantieel is gegroeid en er expertise is ontwikkeld om deze doelgroep beter te bedienen is er met name voor de zeer hoogbegaafde en de dubbel bijzondere doelgroep op dit moment nog geen goede voorziening binnen het samenwerkingsverband.

Er moet hierbij onderscheid worden gemaakt tussen de dubbel bijzondere leerlingen en de groep hoogbegaafden die gedragsproblemen vertonen door een gebrek aan een passend aanbod en waar dus geen sprake is van onderliggende gedragsproblematiek. Ook hoogbegaafde leerlingen die geen leer- of gedragsbelemmering hebben maar bijvoorbeeld onderpresteren of waarbij de executieve functies niet voldoende zijn ontwikkeld om te kunnen profiteren van het bestaande extra aanbod, blijven een aandachtspunt.

Voor bovenstaande leerlingen bestaat er een groot risico op uitval, het kunnen thuiszitters worden. Het is van belang om beter in beeld te krijgen wat deze leerlingen nodig hebben en hoe we dit kunnen realiseren. In de stad Groningen kampen de scholen met krapte in de huisvesting. Veel schoolgebouwen zitten vol en daardoor is er weinig ruimte om speciale ruimtes en voorzieningen te creëren voor deze doelgroep. Het OPDC heeft kennis en expertise ontwikkeld voor HB leerlingen die vast zijn gelopen in het reguliere onderwijs. En vangt een substantieel deel van deze HB leerlingen op. Maar kent daarnaast een brede en gevarieerde doelgroep en voelt daardoor zijn grenzen. Het OPDC is tevens beperkter in beschikbare vakdocenten en de aansluiting met het PTA. Daar komt bij dat het een tussenvoorziening is met het doel om leerlingen weer terug te laten keren in het reguliere onderwijs. Dat lukt inmiddels voor een deel van de HB leerlingen. Maar dit is niet altijd haalbaar en het OPDC is daardoor geen oplossing voor HB leerlingen die langdurig extra ondersteuning nodig hebben.

Om uitval/ thuiszitters te voorkomen, hebben we in Groningen het Thuiszitterspact afgesloten. Het Thuiszitterspact heeft als motto 'Elke thuiszitter is er één teveel!'. Dit pact is op 6 juni 2018 in Groningen afgesloten en is in 2020 voortgezet onder de titel Thuiszitterspact 2.0. Het betreft een gezamenlijke aanpak van de samenwerkingsverbanden PO en VO in de stad Groningen, MBO, gemeente Groningen, Leerplicht/RMC, WIJ Groningen en GGD Groningen. Dat betekent dat we op dit vlak al een goede basis hebben voor samenwerking m.n. waar het

onderwijszorgarrangementen betreft. We nemen als SWV VO Groningen Stad, samen met verschillende partners, ook deel het landelijk experiment onderwijszorgarrangementen.

Doelstelling

De activiteiten worden aangestuurd vanuit een expertisenetwerk dat zorgt voor kennisdeling en ondersteuning van de VO scholen bij hun ontwikkeling. Er wordt gebruik gemaakt van beschikbare kennis, ervaring en expertise op de scholen en er wordt specifieke scholing en/of expertise aangeboden. Scholen waarbij het aanbod voor hoogbegaafdheid nog in de kinderschoenen staat worden geactiveerd en geholpen. Met behulp van ervaringen van andere scholen is het doel om ook op deze scholen (zeer)hoogbegaafde leerlingen en dubbel bijzondere leerlingen vroegtijdig te signaleren. Er worden nieuwe, gezamenlijke initiatieven gestart om hoogbegaafde leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte (tijdelijk en langdurig) te ondersteunen. Uiteindelijk moeten de inspanningen ten goede komen aan de leerlingen in de dagelijkse klassenpraktijk. Er wordt nadrukkelijk de aansluiting gezocht bij bestaande bovenschoolse voorzieningen voor hoogbegaafdheid van het PO in de stad Groningen en verdere ontwikkelingen op dit gebied van het samenwerkingsverband PO.

We willen bereiken:

- **Een goed aanbod in de basisondersteuning** voor (hoog)begaafde leerlingen op alle scholen in de stad Groningen. Een goed aanbod betekent dat docenten een pedagogisch en didactisch handelingsrepertoire hebben dat aansluit bij de talenten en kwetsbaarheden van hoogbegaafde leerlingen. Hierbij luidt het motto: Wat goed is voor een hoogbegaafde leerling is goed voor een grote groep cognitief sterke leerlingen. Preventief inzetten op ontwikkeling en niet op symptoombestrijding. Een hoogbegaafde leerling moet zich bij een schoolkeuze kunnen laten leiden door schoolprofilering, onderwijsvisie of signatuur en het aanbod t.a.v. hoogbegaafdheid moet daarin niet leidend te zijn. Keuzevrijheid van ouder(s) en leerling is hierbij van groot belang.
- **Aanvullende (schooloverstijgende) voorzieningen** Onderzoeken hoe we hoogbegaafde leerlingen met een bijzondere ondersteuningsbehoefte (niet op te lossen binnen de basisvoorziening op een school), (tijdelijk of langer) kunnen bedienen binnen de mogelijkheden van het SWV. Binnen dit project moet nog onderzocht worden waar de grootste behoeften liggen en welke good practice voorbeelden er al in het land zijn. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een tussenjaar: een voorziening waar hoogbegaafde (jonge) leerlingen uit groep 7 en 8 naar toe kunnen (deeltijds of voltijds) voor verdieping in combinatie met het oefenen in executieve functies in voorbereiding op het VO. Maar ook een opvanggroep voor dubbel bijzondere leerlingen is een optie. Centraal staat een goede transfer naar en samenwerking met de basisvoorziening op een reguliere VO school. Inzet hierbij is samenwerking tussen school, ouders en de schooloverstijgende voorziening.
- **Een toegankelijk expertisecentrum** hoogbegaafdheid. Dit houdt o.a. in dat we het netwerk met expertise en ervaringsdeskundigen voortzetten. Een platform waar VO scholen, leerlingen en ouders terecht kunnen als de basisondersteuning voor een leerling niet voldoende is. Dit expertisecentrum is geen aparte voorziening maar een bundeling van informatie en aanbod van de scholen zelf op het gebied van begaafde leerlingen. Een platform waar kennis, ervaring en vragen van de scholen van het samenwerkingsverband toegankelijk is gemaakt. Dit platform zal worden aangevuld met experts op het gebied van hoogbegaafdheid, leer- en gedragsproblematiek en zorginstanties. Vanuit dit expertisecentrum zijn de aanvullende voorzieningen beschikbaar en toegankelijk.

Het huidige ondersteunings- en onderwijsaanbod

Basisondersteuning

Er zijn afspraken en documenten voor een goede overdracht en transfer voor HB leerlingen van PO naar VO. De scholen binnen het samenwerkingsverband hebben een basisaanbod voor cognitief (hoog)begaafde leerlingen. Hier is, zeker op een aantal scholen, nog verdere ontwikkeling nodig.

Op de meeste scholen is er inmiddels basiskennis over hoogbegaafdheid bij b.v. het ondersteuningsteam. Maar bij docenten is dit nog niet op alle scholen voldoende. Leerlingen waarbij sprake is van comorbiditeit worden vaak wel gesignaleerd maar de school voelt zich dan toch handelingsverlegen. Er is behoefte aan specialistische kennis.

Het aanbod specifiek voor (hoog)begaafde leerlingen op een aantal scholen doet een beroep op de leereigenschappen die *algemeen* als passend worden gezien bij begaafde leerlingen. Daarnaast hebben een aantal scholen een meer specifiek aanbod ontwikkeld. Hieronder een indicatie van voorbeelden die op sommige scholen binnen ons samenwerkingsverband beschikbaar zijn. Voor een uitgebreid overzicht met het specifieke aanbod per school, zie bijlage 3.

Passend aanbod

- Op verschillende scholen worden extra (keuze) vakken geboden
- leerlingen kunnen soms sneller door de stof
- Aanbieden van verdiepende stof
- leerlingen kunnen soms vervroegd de overstap van PO naar VO maken
- leerlingen kunnen deelnemen aan speciale projecten of programma's waarbij zij meer van hun intellectuele capaciteiten kunnen laten zien
- Specifiek tijd voor hoogbegaafde leerlingen met aandacht voor executieve functies, fouten maken en doorzetten
- Coaching op hoog sensitiviteit, welbevinden en ontwikkeling potentieel
- Samenwerking bovenschoolse plusgroep PO: VO-scholen bieden verdiepingsproject

(Leer)eigenschappen hoogbegaafde leerling

brede interesse, toepassen verworven kennis

grote denk- en leerstappen bij verschillende vakken, goed geheugen, snel van begrip brede interesse, toepassen verworven kennis

Vroegrijp, grote denk- en leerstappen basisschool

analyserend en probleemoplossend vermogen inzetten, creatief en buiten de kaders denken

Hoog sensitiviteit, hoge eisen stellen, kritische houding

brede interesse, toepassen verworven kennis analyserend en probleemoplossend vermogen inzetten, creatief en buiten de kaders denken

Arrangementen

Daarnaast bieden verschillende scholen een arrangement voor hoogbegaafde leerlingen met specifieke en intensieve ondersteuningsbehoeften. Het Samenwerkingsverband heeft een Expertise en Consultatieteam (ECT). Alle scholen hebben een vaste contactpersoon van het expertise- en Consultatieteam. De ECT-ers hebben goede contacten met de scholen, weten wat er op de scholen wordt ontwikkeld en hulpvragen worden met hen besproken. Per school worden arrangementen aangevraagd en toegekend (zie: <https://www.swv-vo2001.nl/besturen-scholen/>).

Een aantal scholen binnen het samenwerkingsverband heeft al een meer concreter ondersteuningsaanbod. De kennis en ervaring vanuit deze scholen kunnen effectief worden ingezet binnen het samenwerkingsverband.

Daarnaast zijn er binnen het samenwerkingsverband scholen die veel ervaring hebben met leerlingen met psychiatrische problematiek, maar waar weinig tot geen kennis over hoogbegaafdheid aanwezig is. De kracht van de ervaring op het ene gebied kan worden gekoppeld aan expertise op het gebied van hoogbegaafdheid elders.

Er is verbinding met het project Kleinschalige Onderwijs Voorziening (KOV)/Maatwerk. Dit is een initiatief vanuit het samenwerkingsverband waarbij scholen een extra budget hebben gekregen om een eigen voorziening in te richten voor leerlingen Havo en VWO die verminderd belastbaar zijn en daardoor vastlopen in het onderwijs.

De kartrekkers participeren in de bijeenkomsten met de scholen over hun KOV. Zij luisteren en denken mee vanuit een HB perspectief: biedt het KOV voldoende in de educatieve

ondersteuningsbehoefte van b.v. dubbel bijzondere leerlingen? Ook hier geldt dat het bijdraagt aan oplossingen voor individuele leerlingen op een school.

De scholen binnen het samenwerkingsverband hebben elk een eigen profilering en leerling populatie waardoor het aanbod van de ene school (bijvoorbeeld van een gymnasium) niet zomaar ingezet kan worden op de andere. Scholen moeten en willen hun eigen ontwikkeling doormaken. Het samenwerkingsverband wil door middel van het expertisecentrum vragen, 'good practice' en expertise verbinden en inzichtelijk maken zodat niet iedere school zijn eigen wiel hoeft uit te vinden. Daarom willen we faciliteren dat enerzijds koplopers kunnen door ontwikkelen en hun ervaringen delen waardoor scholen die nog moeten starten kunnen leren, eventueel kunnen aanhaken of eigen initiatieven kunnen gaan ontplooiën.

Verbeteren van het huidige ondersteunings- en onderwijsaanbod:

In het bestaande netwerk van kartrekkers en aandachtsfunctionarissen, het 'expertisecentrum', komt informatie en kennis samen. Het is toegankelijk voor alle VO scholen binnen het samenwerkingsverband. Bundelen en een netwerk opbouwen van experts van en voor de scholen blijft een speerpunt.

Er is op veel scholen een basisaanbod en op een aantal de mogelijkheid voor specifieke begeleiding op ondersteuningsbehoefte. Toch is er een groep hoogbegaafde leerlingen die niet of moeilijk terug kunnen schakelen naar hun eigen school. Zij kampen met complexe problematiek. Ook vanuit het PO stromen dubbel bijzondere leerlingen door naar het VO en ook voor hen is het volgen van het reguliere aanbod op de VO scholen niet vanzelfsprekend. Deze leerlingen met een complexe ondersteuningsvraag hebben maatwerk nodig

Dat vraagt nog om uitwerking en vervolg. Ook borging van wat is opgestart met extra geld is een aandachtspunt. Vanuit het expertise netwerk zullen we onderzoeken wat nodig is om ook de kwetsbare hoogbegaafde leerling te ondersteunen.

Op de websitepagina van het SWV VO zijn de activiteiten van het expertisecentrum inzichtelijk gemaakt: welke ervaring en expertise is waar binnen de regio te vinden op het gebied van hoogbegaafdheid, wie zijn de contactpersonen op scholen, wie zijn de specialisten op de scholen en in de regio, welke instanties zijn er betrokken.

De activiteiten zullen gericht zijn op:

➤ **Deskundigheidsbevordering en professionalisering**

- *De docenten op scholen met ervaring en kennis faciliteren (interne ervaringsdeskundigen én geschoolde specialisten) om hen beschikbaar te maken voor collegiale consultatie op hun eigen school of om school overstijgend te ondersteunen en te adviseren.*
- *Faciliteren van geschoolde specialisten hoogbegaafdheid om school overstijgend te ondersteunen en te adviseren.*
- *Vraaggestuurde scholing en ondersteuning aanbieden vanuit dit expertisecentrum bij ontwikkeling van beleid en initiatieven op de scholen. Dit kan door eigen mensen met ervaring en kennis in te zetten of gezamenlijk externe sprekers of docenten in te schakelen.*
- *Faciliteren van deskundigheidsbevordering op het gebied van begaafdheid binnen alle lagen in het onderwijs (scholen, besturen en samenwerkingsverbanden)*
- *Expertise laagdrempelig inrichten zodat die gemakkelijk en snel beschikbaar is en er meer preventief i.p.v. curatief gewerkt kan worden.*
- *Per school is er een aandachtsfunctionaris voor hoogbegaafdheid.*

➤ **Versterken bestaande arrangementen**

- *Nadere invulling geven aan het onderscheid tussen basis- en extra ondersteuning t.a.v. hoogbegaafdheid.*
- *Invulling van het arrangement smart maken*
- *Eenvoudiger en sneller kunnen faciliteren bij complexe problematiek: verbeteren van de afstemming tussen onderwijs en zorg. Heldere structuur ontwikkelen welke stappen in de lijn van signalering/vraag naar aanpak en interventie kunnen worden gezet en welke expertise*

waar gevonden kan worden.

➤ **Maatwerkvoorzieningen**

- *Maatwerk bieden aan leerlingen, met daarin specifieke aandacht voor persoonlijke ontwikkeling.*
- *Opzetten overkoepelende interventies en/of voorzieningen voor leerlingen vanuit een specifieke doelgroep (bijvoorbeeld voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen, korte trainingen gericht op versterken executieve functies, ondersteuning bij sociaal-emotionele problemen, etc.)*

➤ **Samenwerken in de regio**

- *Samenwerken met het PO om de doorgaande lijn te bevorderen. Aansluiting zoeken bij de bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid van Openbaar onderwijs Groningen. Aansluiting zoeken bij initiatieven t.a.v. hoogbegaafdheid vanuit het samenwerkingsverband PO*
- *Samenwerken met samenwerkingsverbanden in andere regio's (Groningen provincie/ommeland, Friesland, Drenthe)*
- *Stimuleren van regionale samenwerking tussen onderwijs en zorg bij dubbel bijzondere leerlingen*
- *Samenwerken met Universiteit en Hogescholen Groningen.*

criterium 1 - Activiteiten

Zie Bijlage 1: Overzicht Activiteiten

criterium 2 - Samenwerking en draagvlak

Vanuit de passend onderwijs gedachte is er traditioneel in het onderwijs veel aandacht geweest voor ondersteuning aan de "onderkant". Nu is er steeds meer de maatschappelijke aandacht voor enerzijds de behoeften en anderzijds het vastlopen van hoogbegaafde leerlingen in het onderwijs. Op alle scholen komt deze problematiek steeds vaker aan de oppervlakte en komen er vragen van ouders over een aanbod op een school als er sprake is van een hoge begaafdheid. Er is een gezamenlijk belang van alle betrokken partijen: om *alle* leerlingen van ons samenwerkingsverband passend onderwijs en passende ondersteuning bieden. Er is een behoefte aan expertise ontwikkeling ten aanzien van hoogbegaafdheid, kennisvermeerdering en brede kennisdeling en toepassing rondom het begeleiden van begaafde leerlingen. De vraag om ondersteuning en oplossingen voor leerlingen met problemen gerelateerd aan hoogbegaafdheid komt steeds vaker voor.

De scholen binnen het samenwerkingsverband zien de noodzaak in van een beter aanbod voor de doelgroep. Naast VO scholen met een regulier aanbod voor Havo/VWO/Gymnasium worden de komende periode ook nadrukkelijk VMBO en VSO-scholen uitgenodigd en betrokken. Juist op deze scholen is het van belang om leerlingen met een hoogbegaafdheidsprofiel vroegtijdig te kunnen signaleren om een passende begeleiding te kunnen bieden.

Ook de samenwerking met het samenwerkingsverband van het PO blijft van belang om de doorgaande lijn voor hoogbegaafde leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte te waarborgen. Denk hierbij aan de toegankelijkheid en doorgaande lijn naar het VO van een voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen die in het PO reeds is opgestart. De contacten zijn gelegd en er wordt nagedacht hoe een goede overgangsprocedure kan worden ontwikkeld. Door het expertisecentrum en de contacten met andere samenwerkingen is er inzicht in wat er in de regio wordt aangeboden, zijn scholen en specialisten zichtbaar en vindbaar en wordt duidelijk welke aanspreekpunten er zijn.

Het expertisecentrum, met de kartrekkers als kerngroep, zorgt voor verbinding met betrokken partners in de regio. Scholen, begeleiders, ouders en zorgpartners kunnen elkaar vinden. Individuele scholen houden autonomie en kunnen op eigen initiatief activiteiten en voorzieningen ontwikkelen passend bij hun leerling populatie, signatuur en/of onderwijsvisie. Dat betekent dat bij een goede ervaring de continuïteit ligt bij de school zelf. Het expertisecentrum heeft als

verantwoordelijkheid om deze initiatieven en voorzieningen in kaart te brengen en te ondersteunen waar nodig en mogelijk. Vanuit deze taak kunnen zij scholen, ouders, bestuurders en andere belanghebbenden informeren. Tegelijkertijd kunnen scholen aansluiten bij gezamenlijke initiatieven en profiteren van kennisdeling. Ook voor andere samenwerkingsverbanden in de regio is het expertisecentrum zichtbaar in aanbod en mogelijkheden tot samenwerking. Daarnaast kan het centrum indien nodig, (bijvoorbeeld vanuit een vraag en/of behoefte uit het veld) activiteiten organiseren zoals: ouderavonden met een specifiek thema, overkoepelende scholing voor docenten, specifieke trainingen voor leerlingen. Door middel van de website (toevoeging van een pagina aan de bestaande SWV-website) is de informatie toegankelijk en beschikbaar.

De directie van het SWV heeft in haar ondersteuningsplan 2023-2027 hoogbegaafdheid opgenomen als speerpunt voor het gehele SWV. De taak van het SWV is faciliteren, financieren en het proces/de voortgang bewaken en verantwoorden.

Van de ondersteuningscoördinatoren en directeuren op de VO-scholen wordt verwacht dat zij actief betrokken zijn, een eigen visie en beleid ontwikkelen t.a.v. (hoog)begaafdheid, participeren in het expertise centrum en medewerkers faciliteren. De scholen die een pilot hebben gedraaid, hebben initiatieven die zijn ingezet vanuit de eerdere subsidie inmiddels opgenomen in hun reguliere begroting. Er is in de afgelopen subsidieperiode al samenwerking gezocht met relevante partners in de regio en dit zal worden gecontinueerd en waar nodig geïntensiveerd:

- Kenniscentrum en bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid openbaar onderwijs Groningen in het PO
- Speciale voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen in het PO
- Universiteit RUG en Hanzehogeschool Groningen. Gebruikmaken van expertise en aansluiten bij onderzoeken gerelateerd aan hoogbegaafdheid
- VSO/RENN4
- Samenwerking en expertise overdracht SLO informatiepunt Onderwijs & Talentontwikkeling
- Samenwerking met de SWV uit de provincie Groningen, Friesland en Drenthe
- Ouders zullen worden betrokken bij het project. In de vorige periode hebben de coronamaatregelen impact gehad op het niet kunnen organiseren van informatiebijeenkomsten. Er zijn wel (online) gesprekken geweest. In de nieuwe periode zal opnieuw gekeken worden hoe ouders te betrekken bij de ontwikkelingen.
- ECT-ers (medewerkers SWV Expertise- en Consultatieteam). Zij hebben contacten met alle scholen en bieden ondersteuning aan scholen en ouders bij (o.a.) complexe casuïstiek en beleidsontwikkeling rondom hoogbegaafdheid.

criterium 2 - Activiteiten

Zie Bijlage 1: Overzicht Activiteiten

criterium 3 - Expertiseontwikkeling en kennisdeling

Om een duurzame kennisinfrastructuur te ontwikkelen is visie, vasthoudendheid en een lerende organisatie nodig. Er is in de afgelopen periode ingezet op kennisdeling en uitwisseling. Er zijn inmiddels initiatieven ontwikkeld en ervaringen opgedaan.

Van belang voor de duurzaamheid is te evalueren en te borgen. Om piekbelasting op een klein aantal scholen te voorkomen is het van belang om ook scholen mee te nemen die nog minder ver zijn. Dat betekent de expertiseontwikkeling op de "voorlopers" te delen met de andere scholen. Daarnaast worden de mogelijkheden benut van de aanwezige kennis en onderzoeken op de Rijks Universiteit en Hogescholen in Groningen.

De kennis op de lerarenopleidingen over hoogbegaafdheid is over het algemeen nog in de ontwikkelfase. De opleidingsinstituten worden meegenomen en uitgenodigd te participeren in de ontwikkelingen vanuit de praktijk op scholen van het PO en VO. Daarnaast kunnen studenten

worden ingezet om onderzoek te doen en stages te lopen met opdrachten specifiek voor de doelgroep hoogbegaafden.

Het expertisecentrum voorziet in de bundeling van de aanwezige kennis en zal vanuit deze positie onderzoeken welke kennis er nog mist, waar behoeftes en kansen liggen en ambities van docenten, ondersteuningscoördinatoren en anderen om zich te specialiseren en te scholen op het gebied van het begeleiden van (hoog)begaafde leerlingen. Daarnaast zal via het expertisecentrum de opzet van structurele intervisie en collegiale consultatie geïnitieerd worden. In de voorgaande periode is daar al een begin mee gemaakt: aandachtsfunctionarissen HB zochten elkaar op om specifieke aanpak op een school te bekijken en evt. toe te passen in hun eigen situatie. Hier was veel enthousiasme voor en kan worden uitgebreid.

Vanuit het samenwerkingsverband en/of de verschillende besturen kan vanuit de nieuwe subsidie een budget beschikbaar worden gesteld om externe scholing in de vorm van opleiding of leergang mogelijk te maken. Dit kan individueel of gezamenlijk worden ingekocht. Denk aan Leergangen en opleidingen aangeboden door externe aanbieders.

criterium 3 - Activiteiten

Zie Bijlage 1: Overzicht Activiteiten

criterium 4 - Evaluatie en voortgang

Vanwege de korte voorbereidingstijd voor het aanvragen van de subsidie zijn de plannen en initiatieven die worden ingezet nog niet concreet. Helder is dat het uitgangspunt is gebaseerd op de evaluatie van het vorige traject (zie eind evaluatie 2019-2023, bijlage 7). Monitoring voortgang en evaluatie rondom ontwikkelde activiteiten, samenwerking, expertise-ontwikkeling en kennisdeling zal bij het expertisecentrum liggen. De vijf kartrekkers vormen hierbij de projectgroep. Hierbij is er één coördinerende kartrekker/projectleider aangewezen en zijn er twee leden van het Expertise- & Consultatieteam (ECT) vanuit het SWV toegevoegd. De directie van het SWV is opdrachtgever en zal de supervisie houden op de voortgang van het project. Er wordt op vaste tijden gemonitord, volgens de PDCA, dus structureel, cyclisch en planmatig.

Geïnitieerd vanuit de projectgroep kartrekkers van het expertisecentrum, zullen de beoogde doelstellingen, samenwerking en kennisdeling worden geëvalueerd m.b.v. verschillende platforms zoals :

- Bijeenkomsten kartrekkers
- Agenderen op bestaande bijeenkomsten SWV-ECT
- Evaluatie wordt opgenomen in jaarplan SWV
- Bestaande gesprekkencyclus directie/ECT jaarlijks
- Agenderen op bestaand platform Ondersteuningscoördinatoren van de VO scholen
- Ouderbetrokkenheid
- Tevredenheidsonderzoek

Omdat onderwijs altijd veranderd en het expertisecentrum hier ten aanzien van ontwikkelingen rondom hoogbegaafdheid de weerslag van zal zijn, zullen de uitkomsten van evaluaties steeds weer een startpunt zijn van een vervolgactie of een aanvulling.

criterium 4 – Activiteiten

Zie bijlage 1: Overzicht Activiteiten

criterium 5 – Haalbaarheid en duurzaamheid

De doelstelling van dit project is een passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen op alle scholen in de stad Groningen. Dat betekent een goed aanbod in de basisondersteuning op alle scholen en daarnaast aanvullende (schooloverstijgende) voorzieningen op scholen die zich hier al in hebben ontwikkeld. Een goed aanbod betekent dat docenten een pedagogisch en didactisch handelingsrepertoire hebben dat aansluit bij de talenten en kwetsbaarheden van hoogbegaafde leerlingen. Hierbij luidt het motto "wat goed is voor een hoogbegaafde leerling is goed voor een grote groep cognitief sterke leerlingen". Zodat passend aanbod kunnen formuleren en aanbieden. Daardoor voorkomen we dat deze doelgroep thuis komt te zitten.

Omdat we niet op nul beginnen sluiten we aan op de kracht en potentie die er al is binnen het samenwerkingsverband. Daarnaast is onderzoek nodig naar aanvullende behoeften van scholen: waar zit de handelingsverlegenheid, waar ligt de behoefte in ondersteuning in extra tijd en middelen. Ook ouders en leerlingen moeten worden betrokken: waar ligt hun hulpvraag, doen we de goede dingen. Het samenwerkingsverband is een grote organisatie met veel scholen en partners. Om voor al deze partijen rondom het thema hoogbegaafdheid betrokkenheid, samenwerking en gezamenlijke initiatieven te ontplooiën is een uitdaging. Het vormen van een expertisecentrum met daarin de betrokkenheid van alle scholen doormiddel van aandachtsfunctionarissen en/of kartrekkers, is cruciaal gebleken. De brede paraplu van het expertisecentrum biedt variatie in mogelijkheden om aan te sluiten voor veel verschillende betrokkenen. Er is aan de ene kant ruimte voor individuele initiatieven van scholen en aan de andere kant de mogelijkheid en kans om voor hoogbegaafde leerlingen met elkaar een passend aanbod te bieden in de stad Groningen. Het samenwerkingsverband zal op afstand monitoren en de website onderhouden.

criterium 5 - Activiteiten

Zie bijlage 5. Risicoanalyse.

3. Begroting en financiële borging

De meerjarenbegroting is als separaat Excel document bijgevoegd (**bijlage 6**). Met de schoolbesturen is op 20 september jl. de evaluatie van het beleid (hoog)begaafdheid 2019-2023 besproken, tezamen met de concept subsidieaanvraag en de hoogte en verdeling van de middelen. De inzet is vastgelegd in een apart memo (HB-subsidie schooljaren 2023-2025) en afgestemd met de schoolbesturen. Gezien het zeer korte tijdpad van publicatie tot de deadline van de aanvraag, hebben we in de begroting slechts de grote lijnen uitgewerkt. Voor nu is het uitgesplitst naar het verrijkingsaanbod HB, het expertisenetwerk c.q. de projectorganisatie (met de groep kartrekkers en aandachtsfunctionarissen HB op de scholen) en een post professionalisering op samenwerkingsverbandniveau. We gaan dit met de besturen en de scholen verder detailleren in de komende maanden, waarbij de scholen c.q. besturen de inhoudelijke plannen nader vormgeven. Qua borging koersen we er als SWV VO Groningen Stad op dat we het expertisenetwerk met de kartrekkersgroep en de aandachtsfunctionarissen hoogbegaafdheid op de scholen (het 'expertisecentrum') sowieso in stand houden, ook als de subsidie na 2025 zou stoppen. Op deze manier kunnen we blijvend inzetten op professionalisering, uitwisseling en leren van elkaar.

Bijlage 1. Activiteiten – SWV VO Groningen Stad 2023-2025

Het doel van de activiteiten is dat het bestaande aanbod op scholen wordt geëvalueerd en geborgd en aangevuld. Scholen die nog niet voldoende aanbod in de basis hebben worden gemotiveerd en ondersteund om zich te ontwikkelen hierin. Daarnaast wordt onderzocht wat hoogbegaafde leerlingen die dreigen uit te vallen of al thuiszitten nodig hebben om deel te kunnen nemen aan het onderwijs en hier worden concrete interventies en voorzieningen voor ingericht. Uiteindelijk moet het ertoe leiden dat (hoog)begaafde leerlingen beter bediend en ondersteund worden in de dagelijkse klassenpraktijk en dat er voldoende extra ondersteuning is voor leerlingen met een extra educatieve en/of ondersteuningsbehoefte gerelateerd aan hoogbegaafdheid.

- Het aanbod wat betreft (hoog)begaafdheid op VO scholen in de stad Groningen is zichtbaar voor iedereen.
- Er is een netwerk waar kennisdeling plaatsvindt en scholen elkaar ondersteunen in ontwikkeling en initiatieven.
- Er zijn specialisten en (ervarings)deskundigen op het gebied van begaafdheid in de regio en op scholen.
- Er zijn voldoende (schooloverstijgende) mogelijkheden in Groningen voor HB-leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte om te kunnen deelnemen aan het onderwijs.

Dit doel past bij de doelstelling en visie zoals omschreven bij criterium 1. Doordat alle activiteiten zijn gericht op samenwerking en draagvlak creëren (criterium 2) en expertiseontwikkeling en kennisdeling (criterium 3), is er veel overlap van deze criteria bij de verschillende activiteiten.

Het expertisecentrum zoals we dit inmiddels kennen, is een levend orgaan en onderhevig aan een voortdurende evaluatie en bijstelling. Op dit moment is nog niet precies duidelijk waar de behoeften en mogelijkheden van scholen liggen om de dubbel bijzondere leerlingen en de zeer hoogbegaafde leerlingen goed te kunnen bedienen. Dat betekent dat onderzoeken onderdeel van de activiteiten is en dat sommige activiteiten vanuit de huidige visie tot de mogelijkheden/wensen behoort maar dat voortschrijdend inzicht kan zorgen dat er bijstellingen of wijzigingen zijn. In dit stadium is dan ook nog niet van alle activiteiten tijd/duur/aantal personen precies aan te geven. Waar mogelijk is dit zo veel mogelijk ingevuld.

Criteria

1. Doelstelling en visie
2. Samenwerking en draagvlak
3. Expertiseontwikkeling en kennisdeling
4. Evaluatie van de voortgang
5. Haalbaarheid en duurzaamheid

Bij de activiteiten in onderstaand schema zijn de volgende zaken opgenomen:

- A. Nummer, naam en korte omschrijving van de activiteit + bijbehorend criterium.
- B. Wanneer vindt de activiteit plaats en wat is de duur?
- C. Welke partijen zijn betrokken bij de uitvoering?
- D. Wat is het beoogd resultaat/product: wat levert het concreet op?

Activiteiten

A Omschrijving van de activiteit	B Wanneer? Tijdsduur?	C Betrokken partijen	D resultaat/product
Voortzetting activiteiten vorige periode en voorbereiding nieuwe initiatieven Criterium 1, Criterium 2, Criterium 3			
A. Werkgroep kartrekkers voortzetten. - Vier personen met ervaring en/of kennis hoogbegaafdheid vanuit onderwijs. - Eén specialist begaafdheid als coördinerend kartrekker/projectleider. - Twee personen vanuit Samenwerkingsverband (ECT)	Schooljaar 2023-2025 - 80 uur pp pj - 160 uur pj - 80 uur pp pj	- Openbaar Onderwijs Groningen: <ul style="list-style-type: none"> o Bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid PO o Praedinius Gymnasium Groningen o OPDC - CSG Expertisecentrum Wessel Gansfort - Gomarusschool Groningen - Expertise- & consultatieteam SWV	Kartrekkersgroep die de activiteiten initiëren en monitoren.
B. Voortzetten aandachtsfunctionarissen HB (1 per school). Bijeenkomsten organiseren, afhankelijk van de behoefte van de scholen		Alle VO-scholen van het SWV Groningen. Kartrekkers.	Samenbrengen koplopers en ontwikkelscholen op HB gebied.
C. Inventariseren, onderzoeken en monitoren: <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelingen en plannen op scholen - Behoeftes die er zijn op scholen - Aanwezige expertise op scholen - Aanwezige expertise in de regio - Ontwikkelingen, onderzoeken op de Hanzehogeschool en de RUG - Bestaande (relevante) overlegstructuren - Aantal thuiszitters met problematiek gerelateerd aan hoogbegaafdheid - Good practice (landelijk) van schooloverstijgende voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte waar de basisvoorziening niet in voorziet. 	2023-2024	Kartrekkers Scholen en andere partners in de regio	- Overzicht krijgen met betrekking tot aanbod, behoeftes, knelpunten, beschikbare expertise en mogelijkheden.

Criterium			
1. Doelstelling en visie,			
1.1. Onderzoeken van mogelijkheden voor (schooloverstijgende) voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte waar de basis voorziening niet in voorziet. De basis daarvoor wordt gelegd door de ervaringen van de eerder ingezette pilots en het in schooljaar 2022-2023 uitgevoerde onderzoek naar de maatwerkvoorzieningen.	2023-2025. Na evaluatie gecontinueerd na 2025	Kartrekkers (monitoren) VO- scholen initiatieven ontwikkelen	(schooloverstijgende) voorzieningen voor speciale doelgroepen gerelateerd aan hoogbegaafdheid.
1.2. Scholen ondersteunen op speerpunten op schoolniveau (aangegeven na evaluatie vorige subsidieperiode) o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • Begeleiding van HB-leerlingen in studievaardigheden en onderlinge (h)erkenning • Problemen omtrent HB leerlingen in kaart brengen en daar in algemene zin beleid op maken. Dit beleid uitvoeren. • Meer mogelijkheden voor differentiatie bieden: vakken op een hoger niveau, vakken eerder afronden, eigen invulling kunnen geven aan de toetsing, tempo en inhoud van de leerstof. • Oplossing zoeken (in de regio) voor (U)HB-leerlingen die uitvallen. 	2023-2025	AFHB-ers van de scholen kartrekkers	Ontwikkeling en borging van initiatieven wordt ondersteund
1.3. Mogelijkheid van het aanvragen van middelen voor het opstarten van nieuwe initiatieven. Mogelijkheden stimuleren en initiëren vanuit de kartrekkers om scholen te laten samenwerken op dit vlak. Specifiek voor de doelgroep die nu op de scholen niet bediend kunnen worden: <ul style="list-style-type: none"> - dubbel bijzondere leerlingen - Zeer hoogbegaafde leerlingen - HB leerlingen met een speciale (kort of langdurige) zorgbehoefte 	2023-2025 start Na evaluatie vervolgen met eigen middelen	AFHB-ers, kartrekkers, schoolleiders	
Criterium			
2. Draagvlak en Samenwerking			
2.1. Samenwerken met het PO	Start gedurende het project en	Coördinator BvH SO voorziening PO	Korte lijnen over aanvullende zorg tussen een VO school waar

<ul style="list-style-type: none"> - Bovenschoolse voorziening Hoogbegaafdheid (BvH) PO - SO Voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen voor doorstroom 	gecontinueerd na 2025	Kartrekkers VO scholen: ondersteuning coördinatoren	leerling wordt aangemeld en het PO
2.2. Contact en samenwerken voortzetten met Hanze hogeschool en Rijksuniversiteit Groningen.	2023 – 2025 e.v.	Rijks Universiteit Groningen Hanze hogeschool kartrekkers	Korte lijn met RUG en hogescholen.
2.3. Samenwerking onderzoeken met andere regio's (Groningen provincie/omland, Friesland, Drenthe). Wat wordt daar ontwikkeld, hoe kunnen we elkaar versterken?	2023- 2025 e.v.	Samenwerkingsverbanden in de regio	Korte lijnen tussen SWV's. Weten van elkaars initiatieven op gebied van hoogbegaafdheid.
2.4. Organiseren ouderavonden met een specifiek thema en gastsprekers. Initiatief ligt bij scholen, ondersteuning vanuit kartrekkersgroep.	2023-2025	VO scholen Ouderraden	Ouders informeren met thema's rondom hoogbegaafdheid.
2.5. Een item 'hoogbegaafdheid' op de websitepagina bijhouden onder het SWV VO die de activiteiten inzichtelijk maakt.	2023-2025	Kartrekkers	Informatie over HB op website van het SWV te vinden.
Criterium			
3. Expertiseontwikkeling en kennisdeling			
3.1. De docenten op scholen met ervaring en kennis faciliteren (interne ervaringsdeskundigen en interne specialisten/experts) voor collegiale consultatie op hun eigen school en/of school overstijgend.	2023-2025	Vertegenwoordiging vanuit verschillende VO scholen	Een netwerk ervaringsdeskundigen die in staat zijn collega's te enthousiasmeren en te ondersteunen.
3.2. Deskundigheidsbevordering op het gebied van begaafdheid binnen alle lagen in het onderwijs (docenten, assistenten, begeleiders, ondersteuningsteam, etc) Er kan door scholen budget voor specifieke scholing worden aangevraagd vanuit de subsidie.	Schooljaar 2023-2025	Kartrekkers Scholen: leidinggevenden, docenten, assistenten, begeleiders en ondersteuningsteams.	Tijd en ruimte voor betrokkenen om scholing te volgen op het gebied van hoogbegaafdheid.
3.3. Deskundigheidsbevordering van de aandachtsfunctionaris hoogbegaafdheid.(AFHB)	Schooljaar 2023-2025	AFHB	Elke VO school met een Havo/VWO/Gymnasium aanbod heeft een aandachtsfunctionaris HB met extra kennis en/of kunde op gebied van HB.
3.4. Faciliteren van geschoolde specialist(en) hoogbegaafdheid om schooloverstijgend te ondersteunen en te adviseren.	1/2 personen binnen het SWV 2023-2025	Specialisten HB	Specialisten hoogbegaafdheid zichtbaar binnen het expertisecentrum SWV en beschikbaar voor advies.

3.5. Scholing en ondersteuning bij ontwikkeling van beleid en initiatieven op de scholen. Faciliteren van collega's op eigen school of vanuit een andere school.	2023-2025		Afhankelijk van de vraag en behoefte kan scholing worden aangeboden op gebied van ontwikkeling initiatieven en/of beleid.
3.6. Overleggen initiëren: tussen VO- ECT en wij-team waarbij begaafdheid specialisten worden uitgenodigd om problematiek vanuit HB-perspectief te bekijken Tussen experts uit VSO ten aanzien van gedrag en specialisten hoogbegaafdheid	Start gedurende het project gecontinueerd na 2025.	VO scholen, ECT SWV, wij-team, VSO scholen	Kennis over begaafdheid wordt gedeeld en als item meegenomen in het bespreken van oplossingen voor leerlingen die worden besproken.
3.7. Kennis over hoogbegaafdheid bij (bestaande) ondersteuningsteams vergroten.	2023-2025	ECT ondersteuningsteams	De ondersteuningsteams op de scholen zijn toegerust om hoogbegaafdheid te signaleren en te adviseren, docenten of leerling te ondersteunen of te verwijzen.
Criterium			
4. Evaluatie van de voortgang			
4.1. Bijeenkomsten kartrekkers/projectgroep	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2025	Kartrekkers in samenwerking met de verschillende betrokkenen uit de overleggen.	Zorgen voor een voortdurende evaluatie en bijstelling van de plannen en initiatieven.
4.2. Bijeenkomsten VO scholen			
4.3. Bijeenkomsten SWV-ECT, vast punt op de agenda			
4.4. Evaluatie opgenomen in jaarplan SWV			
4.5. Gesprekken tussen directie SWV en ECT vast punt op de agenda			
4.6. Platform Ondersteuningscoördinatoren van de VO scholen			
4.7. Tevredenheidsonderzoek			
Criterium			
5. Haalbaarheid en duurzaamheid: zie risicoanalyse, bijlage 5			

Bijlage 2. Uitgelicht: Visie en kernambities – uit ondersteuningsplan SWV VO Groningen Stad 2023-2027

Visie

Het samenwerkingsverband VO Groningen Stad werkt vanuit de volgende visie:

Naar inclusiever onderwijs

Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden in de provincie Groningen realiseren in de periode tot 2035 inclusiever onderwijs.

Kansrijk, gezond en veilig

Ons samenwerkingsverband draagt eraan bij dat leerlingen zich kansrijk, gezond en veilig ontwikkelen tot mensen die zo zelfstandig mogelijk in de samenleving functioneren.

Succesvolle schoolloopbaan

We willen dat alle leerlingen in onze regio een succesvolle schoolloopbaan kunnen volgen in de keten pvo-mbo. We richten ons daarbij in het bijzonder op leerlingen die daarbij extra (specialistische) ondersteuning nodig hebben. Scholen bieden daarin maatwerk.

Passend en dekkend onderwijsaanbod

Het onderwijs past bij de mogelijkheden van de leerling én de school, sluit aan bij de wensen van leerling/ouders en vindt plaats zo dicht mogelijk bij huis. Streven is dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp.

Leerling eigenaar van ontwikkelingsperspectief

Welke extra ondersteuning de leerling krijgt, is vastgelegd in het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). De school stimuleert dat de leerling (c.q. de ouder) zoveel mogelijk eigenaar is van het OPP. De school en de leerling zijn samen verantwoordelijk voor het OPP. De samenwerking tussen school, ouder en leerling is voorwaardelijk voor het welslagen van het plan, dat regelmatig wordt geëvalueerd en bijgesteld.

School als vind- en werkplaats

De school signaleert problemen van leerlingen zo vroeg mogelijk en schakelt tijdig jeugdhulp in. De ondersteuning van jeugdhulp wordt zo mogelijk op schoolniveau georganiseerd.

Kernambities

We zetten in de periode 2023-2027 binnen SWV VO Groningen Stad in op drie met elkaar samenhangende kernambities:

Ambitie 1: naar inclusiever onderwijs

Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden in de provincie Groningen realiseren in de periode tot 2035 inclusiever onderwijs: meer cluster 3 en 4-leerlingen volgen regulier onderwijs en alle leerlingen (met en zonder extra ondersteuningsbehoefte) leren en werken zoveel mogelijk samen in dezelfde groep. Inzet is dat leerlingen en hun ouders thuisnabij een passende school kunnen kiezen waar de leerling zich thuis voelt en zich optimaal kan ontwikkelen. Docenten zijn goed toegerust voor inclusief onderwijs en extra ondersteuning wordt zoveel mogelijk aangeboden in de groep. Als het nodig is doet de school een beroep op expertise uit het gespecialiseerd onderwijs, jeugdhulp en jeugdzorg. Het gespecialiseerd onderwijs blijft beschikbaar voor leerlingen die (tijdelijk of voor langere tijd) intensievere ondersteuning nodig hebben.

Ambitie 2: het pedagogisch klimaat versterken

Het welbevinden van leerlingen is een belangrijke maatstaf voor inclusiever onderwijs. Het is een voorwaarde is om tot leren te komen en een ononderbroken leerroute te doorlopen. De pedagogische relatie met de leerling staat hierbij voorop. Alle schoolbesturen zetten daarom planmatig in op versterking van het pedagogisch klimaat op hun scholen, onder meer door leerlingen passende basisondersteuning aan te bieden.

Ambitie 3: de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp versterken

Dat onderwijs en jeugdhulp goed samenwerken, is van groot belang voor het welbevinden van leerlingen, en draagt bij aan inclusiever onderwijs. Daarom zetten we, samen met relevante partners (gemeenten, jeugdhulpaanbieders, sociale teams) en in afstemming met ouders/leerlingen) in op versterking van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Bijlage 3. Aanbod (hoog)begaafdheid in de basisvoorziening - SWV VO Groningen Stad (september 2023)

Basis aanbod begaafde leerling		vmbo/havo/vwo	SwV VO Groningen Stad	
Naam school	Signaleren/anticiperen op problemen gerelateerd aan begaafdheid		Bieden van extra uitdaging	Specifieke zorg
Gomarus college Pro/vmbo/havo/atheneum	<ul style="list-style-type: none"> - Vanuit overdracht basisschool en signalen van de mentor. - (Leerlingen kiezen vaak al in een eerder stadium voor gymnasium of TTO) - CBO-test voor alle leerlingen uit de eerste klas met vwo-advies - Wekelijkse vergadering van expertteam 'hoogbegaafdheid' 		<ul style="list-style-type: none"> - Sinds dit jaar op onze school voor alle leerlingen het onderdeel 'talentontwikkeling' - Verbredersproject: leerlingen werken twee lessen per week aan een zelfgekozen project. De leerlingen worden begeleid door een vakcoach en een procescoach. - Exact Excellent: leerlingen doen 1 uur in de week mee aan een project dat zich richt op wiskunde en andere exacte vakken in de wereld om ons heen. - Vakken Excellent: voor leerlingen voor wie het tempo van de klas te laag ligt, bieden ((bijna) alle vakken verdiepingsopdrachten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele signalen en persoonsgerichte begeleiding - SoVa en faalangstraining ook mogelijk - Junior Focus Klas: hoogbegaafde leerlingen met motivatieproblemen worden wekelijks in kleine groepjes begeleid - Indien nodig individuele begeleiding van hoogbegaafde leerlingen door regelmatige gesprekken
Montessori Lyceum havo/vwo	<p>Warme overdracht po en screening dossiers eerstejaars en zij-instromers.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor HB bij intake waar nodig en mogelijk maatwerk en/of begeleiding geboden wordt door leerlingondersteuner HB. - Dubbel en doorlopend mentoraat eerste twee leerjaren. - Ambitiesprekken - scholing gericht op herkennen, signaleren, en begeleiding van hb leerlingen. 		<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt gewerkt aan extra opdrachten en lesmateriaal. Dit materiaal is onder te verdelen in verrijkend en verdiepend materiaal. - Takenklappers: Takenkaart met de doelen per periode vermeld. En een werkwijzer met opdrachten onderverdeeld in basis-, kern- en verdiepingsopdrachten. Overzicht voor het automatiseren en ordenen van de lesstof. - A+ klas krijgt Cambridge Engels aangeboden en Studium Generale. Studium Generale is een keuzevak waarin verschillende onderwerpen aanbod komen zoals: criminologie, filosofie, mindfulness, yoga etc. In de a klas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er is een leerling ondersteuner hb die samen met externe hulpverlening leerlingen begeleidt bij het vormgeven van een traject op maat. - De leerling ondersteuner hb die leerlingen begeleidt op het gebied van executieve vaardigheden, motivatie problemen/ doorzettingsvermogen, leerlingen mogen fouten maken; niet alles hoeft perfect (zoals hb vaak wil) - Faalangstreductietraining - Veerkrachtstraining - Kleinschalige onderwijsvoorziening, waarbij er dagelijks een incheck- en evaluatiemoment.
Harens Lyceum vmbo/havo/atheneum Aanbod is voor atheneum+	<ul style="list-style-type: none"> - Drie jaar dezelfde mentor in de onderbouw; - Mentoren en docenten hebben scholing gehad over meer- en hoogbegaafdheid; - Regelmatig overleg 'kernteam' (mentoren) die alle atheneum+-klassen begeleiden; - Relatief kleine groep docenten die verantwoordelijk is voor deze afdeling; 		<ul style="list-style-type: none"> - Atheneumplus Onderbouw - Extra vakken en meer uitdaging. Meer in minder tijd. Vakken: filosofie, Spaans, cultuur en WO+ (variant Technasium met accent op onderzoeksvaardigheden). - Brede opleiding over drie jaar; 	<ul style="list-style-type: none"> - IOT ondersteunt waar nodig. Soms op basis van advies naar de mentor/docentengroep. Daarnaast in advisering naar ouders (bijv. in geval van doorverwijzing naar externen); * Waar nodig individuele gesprekken/ondersteuning vanuit het IOT.

	<ul style="list-style-type: none"> - Waar nodig worden ambitiegesprekken gevoerd 	<ul style="list-style-type: none"> - Zoveel mogelijk 1ste graads docenten geven les in de onderbouw (ongeveer 80%). Deze groep geeft ook les in de bovenbouw. - Versnelling van vak(ken) wordt bij individuele leerlingen waar het kan toegepast. Bovenbouw - Extra examenvak(ken); - Specifiek vakkenaanbod: Cultuur en Wetenschap, Universitaire Modules, Cambridge English. 	
Willem Lodewijk Gymnasium	<ul style="list-style-type: none"> -Warme overdracht PO. -CBO screening -Er kan makkelijk geschakeld worden door docenten in aanbod van lesstof wat betreft leerjaar/niveau omdat alle docenten van 1^e tot en met 6^e klas lesgeven. Individueel maatwerk wat betreft onderwijsaanbod voor leerling met HB. -Ithakaproject: een preventieve werkwijze voor leerlingen die meer uitdaging aankunnen en nodig hebben om gemotiveerd te blijven. Leerlingen doen dit buiten de reguliere lessen en geven het zelf vorm. 	<ul style="list-style-type: none"> -afwisseling in didactiek (o.a. top down instructie, activerende instructie) -afwisseling in werkvormen (o.a. coöperatief werken) -differentiatie in leerstijlen en/of niveau (o.a. groepsopdrachten, open opdrachten, extra opdrachten, onderzoeksopdrachten) -Verdiepings- en Verbredingsuren in klas 1 en 2 -Project Mens & Maatschappij in klas 3 -Wetenschapsdriedaagse in klas 4 -Projectdagen in klas 5 -Excursie en/of werkweek voor elke jaarlaag -Ithakaproject: extra uitdaging in de vorm van een project. Leerlingen doen dit buiten de reguliere lessen en geven het zelf vorm. -Ruimte voor vrije keuze en extra vakken bij het kiezen van een profiel in klas 4 -Extra vakken: Cambridge Engels, Wiskunde D, DELF frans -Deelname aan programma van United College (studeren in het buitenland) -Deelname aan het honoursprogramma van de Gymnasia -Olympiades, Kangoeroewedstrijden, Robotica -Kunst & cultuur: Uit de kunst!, Scapino voor de brugklas, theaterproject klas 1 t/m 6, muziekprojecten, maandelijkse lunchpauzeconcerten -Algemene academische (mondelijke) vaardigheden: debattoernooien -Uitwisselingsprojecten (Spanje & Rusland), Taizé-reis 	<ul style="list-style-type: none"> -Individuele ondersteuning vanuit de leerlingbegeleiders en/of orthopedagoog -Begeleiding rondom planning en organiseren door onderwijsassistent -Tutoring door bovenbouw leerling -Extra mentorgesprekken - Intensieve individuele onderwijszorgarrangementen in nauwe afstemming met VO Wijteam medewerker en hulpverlening. -Sova, faalangstreductie en examenvrees training in groepsverband
Praedinius Gymnasium	<ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor HB bij intake; waar nodig en mogelijk maatwerk in begeleiding en curriculum 	<ul style="list-style-type: none"> - Prismaprogramma onderbouw (klas 1 t/m 3). Samen met verbredingscoach geeft leerling vorm 	<ul style="list-style-type: none"> - Plusmentoraat (in verlengde van basisondersteuning binnen het mentoraat): kortdurende individuele specifieke ondersteuning

	<p>vanaf start in klas 1; warme overdracht en goede afstemming met PO.</p> <ul style="list-style-type: none"> - CBO-test voor alle leerlingen uit de eerste klas met vwo-advies - Werkgroep HB/BPS organiseert lezingen en workshops op studiemiddagen (door interne HB/Echa-specialist en deskundigen uit het veld; docenten delen good practices en ontwikkelen materiaal). - Aandacht voor niet eerder onderkende (hoog)begaafdheid i.r.t. welbevinden, motivatie en resultaten tijdens mentorintervisie (onderbouw) en leerlingenbesprekingen (onder- en bovenbouw). - Uitdagend en open leerklimaat (docenten zijn 1e graads, geven les in zowel onder- als bovenbouw) stimuleert leerlingen zichzelf te laten zijn en hun talenten te laten zien. Docenten signaleren mede op basis hiervan. - In klas 1&2 dezelfde mentor, net als in klas 5&6 	<p>aan eigen project/verdieping van lesstof. Leerlingen mogen hier reguliere lessen voor missen. Elke week een Prisma-uur, waar uit meerdere klassen leerlingen bij elkaar komen. Enkele keren per jaar is er een gezamenlijke activiteit, zoals Vooruitwerklab-opdrachten, excursies of een gastles.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Honoursprogramma bovenbouw (nadrukkelijk ook voor 'onderpresteerders'): biedt de mogelijkheid talent of passies (verder) tot ontwikkeling te brengen. Deze kunnen in het verlengde liggen van schoolvakken of het PWS, maar dat hoeft zeer zeker niet. Leerling stelt zichzelf ontwikkeldoelen op 7 vlakken en heeft geregeld overleg met honourscoach over de voortgang. De leerlingen nemen ook deel aan landelijke honoursdagen waar ze contact hebben met honoursleerlingen van andere scholen, en lezingen of workshops bijwonen. - Debatteam onderbouw en bovenbouw: na school en soms tijdens school debatteren en debattraining o.l.v. ervaren debaters (oud-leerlingen uit het debatteam-BB) - Bëtatopcluster(klas 5 en 6) voor leerlingen in de bètavakken verder willen gaan dan de reguliere stof vanuit nieuwsgierigheid en gedrevenheid. Het programma omvat o.a. masterclasses binnen en buiten de school (academisch niveau), excursies naar wetenschappelijke instituten. - Deelname aan Olympiades en vergelijkbare wedstrijden wordt gestimuleerd en gefaciliteerd (o.a. bètavakken, taalkunde, klassieke talen, aardrijkskunde, Bever, Euso en IJso). - Versnellen: mogelijkheid tot versnellen van vakken, waarbij vervroegd examen gedaan wordt (meestal in klas 5, een enkele keer in klas 4). In zeldzame gevallen zelfs twee leerjaren in één jaar doen 	<ul style="list-style-type: none"> - In de onderbouw: sociaal-emotionele ondersteuning, bijvoorbeeld training in sociale vaardigheden en faalangstreductie (o.b.v. Saqi) in kleine groep. - Top-training: motivatie-ondersteuning voor bovenbouwleerlingen in kleine groep o.l.v. orthopedagoog - Train je Brain: programma voor HB-leerlingen klas 1 en 2 (na aanmelding mentor). Hierbij wordt in een kleine groep onder begeleiding van HB-coördinatoren extra aandacht besteed aan 'leren leren', waarbij veel aandacht is voor blokkades waar met name hoogbegaafde leerlingen tegenaan lopen. - Faalangstreductietraining (FRT) in de bovenbouw. - Aandacht voor metacognitie in vaklessen.
--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Verdiepen: aanbieden van meerdere planningen bij een vak, mogelijkheid tot dieper op de stof in gaan. - Verbreden: mogelijkheid tot volgen van veel extra keuzevakken/ examens doen in meerdere profielen - Afwisseling in didactiek en lesaanbod: ook projecten/lessen die voor HB-leerlingen fijn werken en waar creatief denken aan de orde is - Extra vakken: Filosofie en Wiskunde D worden als examenvak aangeboden. Dit zijn vakken waarbij hogere orde denken een grote rol speelt. Onderzoeken en ontwerpen (Technasium) heeft een didactiek die voor veel HB-leerlingen passend is. In klas 1 en 2 volgt elke leerling het vak, daarna is het een keuzevak waarin ook examens kan worden gedaan - Mogelijkheden in kaart brengen om (online) lessen te volgen in het hoger onderwijs, of excursies of projecten te doen, met name bij de Hanze en de RuG. 	
Kamerlingh Onnes – vmbo/havo/atheneum	<ul style="list-style-type: none"> - Gedifferentieerd aanbod tijdens de lessen - Atheneum + - 20-80 leren met verrijkt aanbod naast het reguliere aanbod - AFHB op school - Warme overdracht met de basisschool 	<ul style="list-style-type: none"> - Mogelijkheid voor een vak versneld examen te doen - Op een hoger niveau examen doen - Extra vak kiezen - Pre university college - Junior honours college - Excursie naar CERN (sollicitatie) - Mogelijkheid NLT te volgen na doorstroom havo-ath. 	<ul style="list-style-type: none"> - Begeleiding intern ondersteuningsteam - Prikkelarme ruimte - Aanpassingen in verband met belastbaarheid
Stadslyceum – vmbo/havo/atheneum	<p>Leerlingen, die vastlopen door gebrek aan motivatie, en onderpresteren. Dit komt tot uitdrukking in dalende cijfers en soms zelfs tot een significante kans op uitstroom. Het gaat om cognitief sterke leerlingen, die onvoldoende routines en strategieën hebben ontwikkeld, en die binnen het reguliere mentoraat onvoldoende ondersteuning kunnen krijgen.</p>		
TTS – vmbo/havo/vwo	<p>Er is wel kennis bij sommige docenten, maar zeker niet bij alle rondom HB-problematiek. Hierover is ook eigenlijk nooit centraal overleg</p>	<p>Sommige leerlingen (komen met HB-gerelateerde problematiek bij IOT):</p> <ul style="list-style-type: none"> -als ouders al dan niet obv test/ervaringen merken dat kind specifieke aanpak/hulp nodig heeft. 	<p>Dan kunnen we verschillende dingen doen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -intensievere persoonlijke begeleiding vanuit IOT -aanpassingen in manier van werken -aanpassingen in programma (versnellen, extra vak,

	<ul style="list-style-type: none"> - we bieden leerlingen vanuit de taken wel verschillende routes aan om bij het doel te komen. - we weten als school (niveau IOT/coach) welke leerlingen HB-gediagnosticeerd zijn. 	-als leerling gedragsmatig / executieve functies opvalt in lessen	Dit zijn dingen die we dus vaak vraaggericht doen, maar niet tijdelijk.
Parcival College – vmbo-tl/havo/atheneum	<ul style="list-style-type: none"> Overdracht basisscholen/informatie ouders - leerlingbespreking - betrekken van hoogbegaafdheid bij bespreking zorg op bijvoorbeeld sociaal-emotioneel gebied - ontwikkelen signaleringslijst. 	Stof in de breedte aanbieden: de periodestof. Docentafhankelijk wordt extra stof aangeboden. Hierop is nog geen beleid gemaakt.	Ligt nu op casusniveau: begeleiding op sociaal-emotioneel gebied - ondersteuning in meedenken op 'hoe geef je antwoord op examenvragen'
Maartenscollege–mavo/havo/atheneum/gymnasium, tweetaalig onderwijs	+ uitgebreide warme overdracht met vragen over HB, zowel diagnose als vermoeden en vraag over speciale talenten + HB-coach bij leerlingbesprekingen, ook om kennis over HB te delen met collega's + behoefte aan uitdaging of ondersteuning is punt van gesprek in alle startgesprekken met mentoren (alle leerjaren) + Dia-rekenen en Diataaltoetsen, lvs om evt. voorsprong te detecteren en richter te kunnen differentiëren	+ Mogelijkheid voor vakgebonden verdiepingprojecten in overleg met HB-coördinator, vervangt curriculumtoetsen + Verdieping buiten de vakken om: personal project met HB-begeleiding + In speciale gevallen: mogelijkheid voor versnellen (klas 2/3 in één jaar) + In uitzonderlijke gevallen: vervroegd eindexamen doen in enkele vakken	+ Coaching door HB-coach. + Cursus HB in klas 1: aandacht voor executieve vaardigheden maar ook omgaan met anders zijn: vorming peergroep + Combinatie van HB-ondersteuning met KOV: goede ruimte met professionele begeleiding om leerlingen met prikkelverwerkingsproblemen op te vangen en te begeleiden. + Maatwerktraject in overleg mogelijk. + Huiswerkondersteuning voor HB-ers met problemen in executieve vaardigheden.
CSG Wessel Gansfort – vmbo-tl/havo/atheneum	Basisschool geef advies atheneum + op basis daarvan is er een intakegesprek met coördinator A+ In de hogere jaren wordt er gesignaleerd in rapportvergaderingen en vanuit daar in overleg met ouders, vaak is het al uitgefilterd en leerlingen die begaafd zijn kiezen ook voor de gymnasium.	Het atheneum + programma, extra modules en uitdaging in vakken en sommigen hebben een eigen leerlijn bij een bepaald vak.	Training en spreekuur stressreductie, door aandachtstraining. Aandacht voor executieve vaardigheden in mentorlessen. Hoogbegaafd is voornamelijk in atheneum+ programma.

Aanbod (hoog)begaafdheid binnen de pilots - SWV VO Groningen Stad (september 2023)

Pilots Hoogbegaafdheid

Er zijn zeven scholen die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om een pilot te starten om het aanbod voor hoogbegaafde leerlingen te verbeteren. In totaal zijn er 14 grote en kleinere pilots uitgevoerd. Door de maatregelen rondom Covid hebben de meeste pilots vertraging opgelopen en liepen daardoor over een langere periode.

1. Harens lyceum

Pilot: Coaching HB

De school heeft drie jaar subsidie ontvangen voor de pilot. De school heeft het laatste jaar zelf geïnvesteerd in extra uren voor coaching, er zijn nu twee coaches actief. Het is een aanvullende voorziening in het begeleiden van HB leerlingen, doormiddel van het inzetten van een HB coach en het bieden van extra groepslessen en spreekuren.

Het doel van de pilot is het verbeteren van de signalering en het voorkomen van afstromen van HB leerlingen. De coaching staat goed op de rails middels groepslessen in jaar 1 en 2 waarin gelijkgestemde leerlingen elkaar kunnen ontmoeten om gezamenlijk met uitdagingen aan de slag gaan. Daarnaast zijn er wekelijks spreekuren om maatwerktrajecten te kunnen bespreken en begeleiden (versnellen, verdiepen, extra ondersteuning bij executieve functies).

Om de bestaande coaching nòg sterker te maken, zijn ouders meer bij het traject betrokken om de driehoek leerling-school-ouders te versterken.

Een aanbeveling vanuit een eerdere tussen evaluatie was: zichtbaarheid van de HB-coach en de verbinding met het docententeam. Door extra uren kon dit worden opgepakt door verschillende activiteiten in te zetten:

- Aanwezigheid HB-coach bij leerlingbesprekingen
- Informatie delen en ophalen bij de ouders bij een maatwerktraject en ondersteuning van de mentor (als HB-specialist)
- Aanwezig zijn tijdens oudergesprekken met de mentor en overleggen met het IOT
- Voorlichting over hoogbegaafdheid aan de onderwijsteams en hulp bij vragen gedurende het hele schooljaar

De leerlingen maken gebruik van de coaching in jaar 1 en jaar 2. Als het nodig is blijven er ook nog lijntjes met hogere leerjaren. De HB-coach begeleidt de meeste HB bovenbouwleerlingen structureel, tijdens haar wekelijkse spreekuren. Dat gaat om het trainen executieve vaardigheden, maatwerktrajecten (vervroegd examen, compacten, verminderde belastbaarheid door overprikkeling, uitdagingen zoeken, zingeving) et cetera. De begeleiding wordt afgesloten als de hulpvraag stopt.

Een deel van de leerlingen stopt met de coaching na jaar 1 en 2 als het gewoon heel goed loopt. De coach kijkt dan nog af en toe mee, houdt contact voor 'het goede gevoel'. Leerlingen kunnen weer contact opnemen als zich toch een kwestie voordoet.

2. Parcival College

Pilot: Cognitieve uitdaging

De school heeft drie jaar subsidie ontvangen voor de pilot.

Door de signatuur van de vrije school is er al veel ruimte voor het 'zijnsluit' van HB leerlingen. Dossiers van nieuwe aanmeldingen worden structureel gescreend op (kenmerken van) HB . Daarna wordt ingezet op een warme overdracht met leerling, PO, ouders (en andere betrokkenen). Er is aandacht voor tussentijds signaleren via mentoren en docenten.

De pilot is gericht op een structureel cognitief uitdagend aanbod voor hoogbegaafde leerlingen. Dit door deze leerlingen de gelegenheid te geven om vanuit eigen interesse een project op te zetten of onderzoek te doen. Ze mogen een beperkt aantal andere lessen missen en worden begeleid door een orthopedagoog met ervaring HB en eventueel een vakdocent. Beoogd doel is om hoogbegaafde leerlingen "binnenboord" te houden op het Parcivalcollege door o.a. motivatie te vergroten. Het is een individueel traject. Gaande het project bleek dat er behoefte was aan gelijkgestemd contact tussen leerlingen. Daarom is daarnaast een vast uur onder begeleiding van een docent ingezet waarin leerlingen kunnen werken aan het project met aandacht voor

executieve functies en leren leren. Er is het laatste jaar meer ingezet op inbedding in de structuur van de school, zodat het een onderdeel van het aanbod van hele aanbod is. De school biedt HB leerlingen indien noodzakelijk ook ruimte om al vervroegd een profielkeuze te maken. Dit kan als er sprake is van b.v. schoolangst en ernstige motivatie problemen. Er wordt op maat gekeken en er is ruimte om regels en kaders aan te passen. HB leerlingen worden indien nodig begeleid in het persoonlijk mentoraat op sociaal emotioneel gebied. In het programma en de aanpak van de vrije school zijn mogelijkheden voor leerlingen om cognitief te verdiepen. Zo wordt er steeds gekeken naar wat een HB leerling nodig heeft om welzijn en schoolgang van HB leerlingen te behouden.

3. Praedinius Gymnasium

Pilots: Train je brain en Masterclasses

De school heeft de afgelopen vier jaar twee pilots gedaan.

De pilot "train je brain" StuVa voor HB-leerlingen richt zich op HB leerlingen die onderpresteren. Doel is dat de leerlingen zich competent(er) gaan voelen in hun studievaardigheden, daardoor hun frustratie over schoolwerk verminderen, beter presteren en leren van elkaar. De school heeft hiervoor een aanbod ontwikkeld voor leerlingen in jaar 2. In overleg met mentoren is er een groepje leerlingen samengesteld die een cursus van tien weken hebben gevolgd. Er is veel gebruik gemaakt van de methode 'Slim jezelf zijn' met aanvullingen.

Een onderdeel van de pilot is zicht te krijgen op wat leerlingen daadwerkelijk helpt om grip te krijgen op automatiseringstaken. Bij het 'leren leren' is er speciale aandacht nodig voor taken die betrekking hebben op automatiseren. Voor een deel van de HB-leerlingen lijkt dit, ook na studietips van vakdocent en mentor in de praktijk brengen, een onoverkomelijke opgave. Dit leidt tot frustratie maar ook tot afstromen omdat een deel van de resultaten (m.n. bij de moderne vreemde talen) diep onvoldoende zijn. Het valt op dat met name de talen worden genoemd waar verbetering op te behalen valt. Soms wiskunde, soms zaakvakken.

Wat binnen de pilot opvalt, is dat het vaak werkt om leerlingen "aan" te krijgen: woordjes leren met associëren (goed in), beelden maken, het werkt als ik het anders doe. Hier is echt een stap in gemaakt. Er zijn veel verschillende technieken, die door de leerlingen uitgeprobeerd zijn.

Dit zijn geen nieuwe technieken, maar leerlingen lijken er wel meer voor open te staan. Er zelf over nadenken lijkt goed aan te slaan.

De ervaring is dat je een klein groepje makkelijker mee kan krijgen in experimenteren.

Daarnaast zijn er lessen aangeboden rondom creativiteit en out of the box denken

Er is ook geïnventariseerd welke vaardigheden al worden opgedaan in plusgroepen in het VO. Dit blijkt heel divers en er is nog moeilijk grip op te krijgen.

Contact met PO hierover wenselijk.

Pilot Masterclasses.

De eerste driejaar heeft de school middelen aangevraagd voor de opzet van de masterclasses. Het laatste jaar is dit vanuit eigen middelen ingezet.

Hoogbegaafde leerlingen uit de bovenbouw ontwerpen en verzorgen (onder begeleiding) een lessenserie voor PO leerlingen uit de bovenbouw. Doel is dat hoogbegaafde VO-leerlingen en PO-leerlingen zich gezien weten in hun cognitieve talenten en dat ze die op een creatieve/praktische manier kunnen vormgeven door een module te ontwerpen en te verzorgen. Het ontwerpen van zo'n lessenserie geeft leerlingen autonomie en doet een beroep op hogere orde denkvaardigheden.

De masterclasses zijn dit jaar voor het eerst fysiek doorgegaan (jaren daarvoor waren tijdens corona). Er zijn veel verschillende onderwerpen voorbij gekomen, zoals een paaseimachine bouwen, wiskundige puzzels, filosofie en klassieke talen. Er hebben 45 groep 8 leerlingen van 15 verschillende scholen meegedaan. Er hebben ook leerlingen meegedaan die thuiszitter zijn.

4. Montessori lyceum

Pilot: kennis in docententeam uitbreiden en borgen

De school heeft vier jaar subsidie ontvangen voor de pilot. Het doel en de inhoud van de pilot is in de loop van de jaren bijgesteld. In het eerste jaar was de pilot gericht op verder ontwikkelen van een speciale voorziening in de school gericht op HB leerlingen die (dreigen) vast(te)lopen. Gericht op o.a.:

executieve vaardigheden, planning, studievoordigheden, coaching en laagdrempelige, flexibele opvang in prikkelarme, beschermde ruimte op school gedurende de HB-lessen.

De school heeft ervoor gekozen om deze constructie niet voort te zetten maar om HB breder in de school een plek te geven. Het vervolg van de pilot richtte zich op het uitbreiden van kennis en vaardigheden bij het docententeam en medewerkers van het Intern Ondersteuningsteam ten aanzien van HB leerlingen binnen de gehele school, met als uiteindelijk doel het zo goed mogelijk kunnen bedienen van HB leerlingen.

Doelstelling was het borgen van kennis en vaardigheden van wat er de afgelopen jaren is ingezet. Daarnaast het uitbreiden van kennis en vaardigheden ten aanzien van HB leerlingen binnen de gehele school d.m.v. teamscholing. Er zijn stappen gemaakt maar breder in de school staat scholing nog in de planning.

In het laatste jaar is er een HB specialist aangesteld met de opdracht om - richting inclusiever onderwijs- te onderzoeken wat mogelijk is qua HB/inclusief onderwijs binnen het MLG. Zij wordt ook ingezet bij "complexe" HB casuïstiek.

Nieuwe leerlingen worden gescreend op HB en onderpresteren. Differentiatie, breed in de school, is in ontwikkeling. Passend bij de montessori-identiteit van de school is er voor het curriculum een takenklapper ontwikkeld. Deze geeft nu per periode een overzicht van de lesstof, hier is compacten en verrijken mogelijk. Een aantal docenten gebruikt deze klapper maar de tool moet nog verder worden ontwikkeld en ingezet.

5. OPDC

Pilots:

Signaleren en een sterkte/zwakte analyse opstellen van de leerlingen,

Signalering en aanbod studievoordigheden dubbel bijzondere leerlingen

Expertise ontwikkelen,

Aanbieden creatieve vakken.

De school heeft de afgelopen drie jaar verschillende kleine pilots aangevraagd.

Signaleren en een sterkte/zwakte analyse opstellen van de leerlingen en

Signalering en aanbod studievoordigheden dubbel bijzondere leerlingen

Binnen het OPDC worden zowel op Rebound als op TTVO regelmatig ook leerlingen aangemeld waarbij er een vermoeden is van hoogbegaafdheid of waarbij dat in het verleden vastgesteld is. Bij Rebound gaat het voornamelijk om leerlingen die onderpresteren. Bij TTVO gaat het met name om leerlingen die 'dubbel bijzonder' zijn: naast hoogbegaafdheid is er namelijk sprake van gedragsproblematiek, waarbij de belastbaarheid rondom schoolgang laag is.

Het OPDC heeft ingezet op scholing bij het ondersteuningsteam en docenten. Door een goede signalering heeft de school een beter beeld welke leerlingen mogelijk dubbel bijzonder zijn, wat hun sterke en zwakke kanten zijn en hoe zij hun ondersteuningsbehoefte beter kunnen vertalen in praktische handvatten voor zichzelf en hun omgeving. Het doel is dat daardoor de schoolgang sneller zal herstellen en er weer perspectief ontstaat op terugkeer naar een andere vorm van onderwijs. Een uitgebreide sterkte en zwakte analyse werd als waardevol maar ook als tijdrovend ervaren. De kennis om dit incidenteel in te zetten is aanwezig, maar structureel blijkt tijdrovend.

In de beoogde doelgroep zitten veel leerlingen die als begeleidingsbehoefte hebben dat hun studievoordigheden zoals leren leren beter ontwikkeld kunnen worden. Tijdens de pilot zijn in kleine groepjes lessen door een docent aangeboden op het gebied van studievoordigheden. De school heeft ook ingezet op de methode REMIND.

Expertisecentrum voor VO-scholen

Het OPDC kan zich op het thema hoogbegaafdheid ontwikkelen binnen het SWV om expertise te bieden, zodat VO-scholen advies kunnen vragen rondom begeleiding van dubbel bijzondere leerlingen op de eigen school. De afgelopen twee schooljaren zijn er uit eigen middelen twee interne studiedagen georganiseerd. Deze stonden in het teken van de theoretische modellen en visies, en over het signaleren van HB-leerlingen. De school wil de opgedane basiskennis eerst zelf verdiepen en implementeren in eigen praktisch handelen door o.a.: Docenten/begeleiders te coachen in het effectief begeleiden

van hoogbegaafde leerlingen. Ondersteuning bieden bij het analyseren van complexe casuïstiek, meedenken in een plan voor effectieve remediëring. Men ervaart dat er zeker stappen zijn gezet. Er is meer kennis over en een open, nieuwsgierige houding bij docenten naar hoogbegaafdheid.

Tegelijkertijd geeft de school aan dat er nog wel veel te ontwikkelen valt en men zich nog niet voldoende toegerust voelt. Vooral bij dubbel bijzondere leerlingen waar hoogbegaafdheid samengaat met een zorgvraag is het ingewikkeld. Dit vraagt ook goede samenwerking met de hulpverlening. Gedegen analyseren en onderzoeken wat nodig is en werkt, heeft tijd en ruimte nodig. De complexiteit van de leerlingenpopulatie, óók op andere gebieden, is daarbij een aandachtspunt. Het vraagt om keuzes en prioriteren in het samenwerkingsverband hoe ver de ontwikkeling van expertise in hoogbegaafdheid/dubbel bijzonder uiteindelijk zal gaan.

Toch is er zeker nu al een meerwaarde die het OPDC biedt. Door de manier van werken op het OPDC is intensief contact tussen docenten, mentor en orthopedagogen al ingebed in het systeem. Daardoor is er de gelegenheid om uit te proberen wat werkt voor een leerling en tools en handvatten te ontwikkelen voor specifieke situaties. Bijvoorbeeld omgaan met toetsen, balans in belastbaarheid. Deze ervaringen zijn waardevol om te worden gedeeld met de ontvangende school.

Aanbieden van creatieve vakken.

Creatieve vakken zijn geen standaard onderdeel van het reguliere aanbod op het OPDC. Leerlingen krijgen vooral een cognitief aanbod op maat. Dat betekent dat leerlingen veelal individueel werken.

De doelen voor de specifieke doelgroep van het OPDC (niet alleen HB) is om de motivatie voor school te vergroten en leerlingen op een andere manier in de leerkuil te laten komen. De leerlingen die instromen op het OPDC zijn vanuit eerdere schoolervaringen vaak gedemotiveerd voor school. Tijdens de creatieve lessen zijn ze zichtbaar gemotiveerd en laten een andere kant van zichzelf zien. Leerlingen ervaren op een andere manier "fouten maken en falen" en worden gestimuleerd in hun aanpak van complexere opdrachten. Dit is zeker voor HB leerlingen van toegevoegde waarde.

Er is ruimte om individuele doelen met een leerling te bespreken door de mentor (in samenspraak met de orthopedagoog). Door de creatieve projecten komen leerlingen tijdens het werken meer met elkaar in contact en is er meer interactie.

6. Maartenscollege

Pilots:

Versnellen in de onderbouw en bovenbouw

Cursus versterking van executieve vaardigheden

Ontwikkelen van lesmateriaal

De school heeft de afgelopen twee jaar drie pilots aangevraagd.

Versnellen in de onderbouw en bovenbouw

Een klein aantal leerlingen met een hoge cognitie werd te weinig uitgedaagd door het aanbod van de school. Door de pilot heeft de school het mogelijk gemaakt dat hoogbegaafde leerlingen klas 2 en 3 van het VWO in één jaar kunnen doen. Daarnaast is er versnelling mogelijk door klas 4,5 en 6 in twee leerjaren te doen.

Aanpassingen zijn: gereduceerde aanwezigheid, indikken van het programma, toetsen aanpassen (toets over meer leerstof), plannings aanpassen voor één jaar (maatwerk) en extra monitoring. Doel is het behoud van motivatie, emotioneel welbevinden, versterking van executieve vaardigheden en vergroting van de autonomie. Het gaat om een beperkt aantal leerlingen waarvan individueel wordt bekeken of versnellen wenselijk is. Er is een draaiboek ontwikkeld voor versnelling. De interventie zal worden ingezet als er een specifieke zorgbehoefte is van een leerling waarbij versnellen helpend kan zijn. Hoewel er nu ervaring is, blijft het een hele intensieve investering.

Het thema hoogbegaafdheid is steeds zichtbaarder in de school, o.a. door het gebruik van de Villa

Er is schoolbreed bij docenten meer oog voor hoogbegaafdheid en eventuele belemmeringen die leerlingen ervaren in relatie tot hoogbegaafdheid. Wat betreft signalering heeft de school de intake en overdrachtsprocedure aangepast. Er wordt bij de warme overdracht expliciet gevraagd naar hoogbegaafdheid. Daarnaast staat de school open voor erkenning en herkenning op kenmerken van hoogbegaafdheid zonder dat het label is vastgesteld.

Versterking executieve vaardigheden

Sommige leerlingen met een hoge cognitie missen de zelfsturingsvaardigheden om hun intelligentie in school effectief te gebruiken. Als de resultaten tegenvallen, lijdt ook de motivatie daar vaak onder. De school zet in op een cursus van 10 lessen in groepsverband over executieve functies en daaraan gekoppelde vaardigheden.

Het aanbod linkt actief aan Approaches to Learning (ATL) door gebruik van MYP-taal (MYP = pedagogisch kader van de school).

Ontwikkelen van lesmateriaal, projecten en opdrachten voor HB-leerlingen in de onderbouw.

Hoogbegaafde leerlingen zitten op het MC in de onderbouw in gemengde havo/vwo-klassen en missen daar soms uitdaging en samenwerking op hun eigen ontwikkelingsniveau. Ze hebben een leershonger die niet gestild wordt door de aangeboden lessen, ook niet na differentiatie door vakdocent vanuit de basisondersteuning.

Sommige leerlingen hebben door omstandigheden een grote voorsprong bij een bepaald vak (bv bij Frans als ze thuis Frans spreken of omdat ze een specifiek talent hebben voor bijvoorbeeld wiskunde). Zij staan op dat vakgebied stil in hun ontwikkeling. Gevaar is dat ze verder geen vaardigheden ontwikkelen en gedemotiveerd raken. De school ontwikkelt lesmateriaal om ook voor deze leerlingen een extra aanbod te creëren.

7. Willem Lodewijk Gymnasium

Pilots: Signaleren en invoeren methode REMIND en Mindfulness

De school heeft in de eerste drie jaren twee pilots aangevraagd.

Signaleren en invoeren methode REMIND

Op het WLG is gestart met REMIND. Leerlingen zijn door de organisatie van REMIND getraind om als zogenoemde 'experts' andere leerlingen te begeleiden. De inzet vanuit de REMIND-pilot leidt tot tevredenheid bij leerlingen (en hun ouders). De REMINDERS willen graag doorgaan met hun activiteiten en een zichtbare plek hebben in de school. Leerlingen die begeleiding nodig hebben kunnen die soms individueel kunnen krijgen en soms in de huiswerkklas. Inzet is dat de REMINDERS zich verder ontwikkelen in goed doorvragen en coaching. Als de betrokkenheid van de REMIND-organisatie stopt dan is de intentie dat de school blijft faciliteren in het systeem voor leerlingen van 'train de trainer'.

Mindfulness voor hoogbegaafde leerlingen.

Op het WLG zijn veel leerlingen gediagnosticeerd hoogbegaafd of vermoedelijk hoogbegaafd. Bij hoogbegaafde leerlingen kan sprake zijn van een verhoogd stresslevel. Bijvoorbeeld omdat aan hen wordt gevraagd zich aan te passen aan een wereld waarin zij soms moeilijk aansluiting vinden, zij hoge eisen stellen aan zichzelf of omdat zij zich druk maken om existentiële vraagstukken. Ook lijken veel hoogbegaafde leerlingen prikkels minder goed te kunnen filteren. De school biedt Mindfulness aan om in bovenstaande situaties (hoogbegaafde) leerlingen te ondersteunen. Het gaat om leerlingen die 'veel in hun hoofd zitten' en veelal perfectionistisch zijn. Er is gestart met een pilotgroep in klas 4.

Leerlingen geven in een enquête aan dat het individueel rendement hoog is. Ze voelen zich beter in staat om spanning te herkennen bij zichzelf en die te reguleren. Ook laten ze zich minder beïnvloeden door gedachten. Schoolbreed is het lastig om rooster technisch een goed moment te vinden. Er wordt gekeken op welke manier mindfulness ook zou kunnen worden aangeboden in andere jaarlagen dan klas 4. Er zijn nog geen plannen uitgewerkt om deze training te bekostigen uit eigen middelen.

Bijlage 4. Criterium 5 - Haalbaarheid en duurzaamheid – SWV VO Groningen Stad (september 2023)

Risico analyse

Risico	Mogelijk effect	maatregelen	Verantwoordelijkheid
Door de relatief korte voorbereidingstijd (publicatie regeling juli '23 en indienen aanvraag eind september '23) is er weinig tijd geweest de nieuwe plannen goed door te spreken met de besturen en de betrokken scholen. Dit vraagt nog verdere doordinking en afstemming/overleg met de scholen.	Draagvlak is mogelijk minder groot voor de plannen, daar de besturen en scholen onvoldoende tijd hebben gehad om er naar te kijken.	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoende tijd nemen voor het verdere gesprek en de implementatie. - Beheersbaar houden door behoeftes en activiteiten te relateren aan de vooraf vastgestelde kaders: <ul style="list-style-type: none"> o <i>Deskundigheidsbevordering en professionalisering</i> o <i>Versterken bestaande arrangementen</i> o <i>Maatwerkvoorzieningen</i> o <i>Samenwerken met de regio</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Projectgroep/kartrekkers HB
Er is krapte wat betreft beschikbare ruimtes in scholen en gebouwen voor onderwijs in de stad Groningen. Daardoor fysieke beperkingen in ruimtes voor effectieve interventies voor leerlingen met een speciale zorgbehoefte (prikkelarme ruimtes, coachruimtes, extra lokalen, etc).	De initiatieven en plannen lopen vast op het gebrek aan mogelijkheden van fysieke ruimtes.	<ul style="list-style-type: none"> - Goed onderzoek doen naar wat wèl kan. - Alert zijn op keuzes en prioriteiten stellen. - samenwerken 	<ul style="list-style-type: none"> - Projectgroep/kartrekkers HB, ECT, directie SWV, besturen VO, AFHB, Vestigingsdirecteuren/rectoren van de scholen
Krapte op de arbeidsmarkt. Er is een tekort aan docenten voor de klas en in het verlengde daarvan, voor specifieke (extra) taken.	Te weinig deskundige mensen beschikbaar. Prioriteit ligt in het primaire proces.	<ul style="list-style-type: none"> - Alert zijn op landelijke en regionale actieplannen t.a.v. personeelstekorten 	<ul style="list-style-type: none"> - directie SWV, besturen VO, AFHB, Vestigingsdirecteuren/rectoren van de scholen
Te weinig betrokkenheid en actieve participatie van enkele partners binnen het samenwerkingsverband, terwijl de	Niet alle mogelijke partners/scholen voelen zich actief betrokken waardoor specifieke kennis bij deze partners niet breed gedeeld wordt of leerlingen	inzet en gebruik van de beschikbare contacten van het Expertise en Consultatieteam (ECT-ers) met alle partners in het onderwijsveld.	Projectgroep/kartrekkers HB Expertise en Consultatieteam (ECT) van het SWV Directie SWV

koers/visie is dat alle scholen zich verdiepen/ verbreden qua HB aanbod.	en/of docenten op deze scholen niet profiteren van de binnen het traject ontwikkelde expertise c.q. aanbod.	Gedegen vervolgonderzoek doen naar knelpunten en behoeften voor een effectieve aansluiting. Regelmatig relevante bijeenkomsten voor betrokkenen organiseren, waarbij partijen kunnen leren van elkaar, kunnen halen en brengen. Op de agenda zetten bij ALV/RvT/OPR, bij het platform ondersteuningscoördinatoren en bij jaargesprekken met directies van scholen.	Besturen VO Vestigingsdirecteuren/ rectoren van de scholen
Te weinig betrokkenheid bij scholen waar weinig tot geen hoogbegaafde leerlingen bekend zijn (VMBO, VSO)	Doordat scholen een inschatting maken dat er geen hoogbegaafde leerlingen op hun school zijn haken ze niet aan bij de kennisdeling.	Steeds alle scholen blijven betrekken bij de plannen, de beschikbare kennis en expertise. Ook als scholen niet actief participeren. Professionaliseringsaanbod breed openstellen. Alertheid op problematiek bij leerlingen op VMBO en VSO scholen bij de ECT-ers	Projectgroep/kartrekkers HB Ondersteuningscoördinatoren van de VMBO en VSO scholen. ECT-ers
Het expertisecentrum is geen fysieke plek: hoe zorgen we voor samenhang, contact en verband?	Dat aanbod en expertise binnen het samenwerkingsverband niet voldoende vindbaar is.	Alle informatie blijven bundelen en beschikbaar aanbod en netwerk inzichtelijk houden op een separate pagina op de website van het swv. Gedurende het vervolg via een nieuwsbrief alle betrokkenen blijven informeren.	Projectgroep/kartrekkers HB ECT-ers
Onvoldoende structurele middelen vrijgemaakt in SWV. Hoe borg je structureel geld voor het vervolg van het expertisecentrum en daaruit voortvloeiende activiteiten?	Geen geld meer om gezamenlijke interventies te continueren na de projectperiode 2023-2025.	Gedurende de komende jaren analyse uitvoeren op de gezamenlijke behoefte van scholen en besturen. Voldoende draagvlak creëren om vanuit besturen mede financiering te genereren, waarbij er onderscheid wordt gemaakt tussen (tijdelijke) projectgeld en structurele middelen om het kennisnetwerk in stand te houden.	projectgroep/kartrekkers HB Directie/bestuur SWV Betrokken besturen/scholen

Bijlage 5. Evaluatie voorgaande subsidieperiode

Het samenwerkingsverband heeft de vorige subsidieperiode (2019-2023) afgerond in juli 2023. Er is een uitgebreide evaluatie gemaakt en op basis daarvan is deze nieuwe aanvraag gedaan.

Uit de evaluatie 2023:

Samenvatting en vervolg

Er zijn mooie ontwikkelingen ingezet en in de breedte is er meer aandacht voor hoogbegaafde leerlingen. Op een aantal scholen zijn extra voorzieningen opgestart om hoogbegaafde leerlingen te ondersteunen in executieve vaardigheden om effectief te zijn in het onderwijs. Ook is er op veel scholen aandacht voor leerlingen die naast hun hoogbegaafdheid een belemmering ervaren (bijvoorbeeld in belastbaarheid, welbevinden, schooltrauma) en een extra ondersteuningsbehoefte hebben. De regeling KOV heeft hier ook een bijdrage aan geleverd.

Het OPDC heeft inmiddels ook op het gebied van hoogbegaafdheid meer kennis en ervaring ontwikkeld zodat een aantal HB leerlingen, die op de reguliere school uitvallen, een goede plek en begeleiding krijgen. Toch is er een groep hoogbegaafde leerlingen die niet of moeilijk terug kunnen schakelen naar hun eigen school. Zij kampen met complexe problematiek. Denk daarbij aan bijvoorbeeld dubbel bijzondere leerlingen, zeer hoogbegaafde leerlingen of leerlingen met een ernstig schooltrauma. Hier moeten nog stappen worden gezet.

Ook vanuit het PO stromen dubbel bijzondere leerlingen door naar het VO en ook voor hen is het volgen van het reguliere aanbod op de VO scholen niet altijd vanzelfsprekend. Deze leerlingen met een complexe ondersteunings- en/of zorgvraag hebben maatwerk nodig. Dat vraagt nog om uitwerking en vervolg.

Niet op alle scholen is voldoende kennis over, signalering van en aandacht voor hoogbegaafdheid. Dit wisselt nog sterk tussen scholen en besturen.

Doordat ook in het PO meer aandacht is voor hoogbegaafdheid en leerlingen eerder worden gesignaleerd wordt ook de doorgaande lijn met het VO steeds belangrijker. Een route voor vervroegde doorstroming of een inhoudelijke ondersteuning in verrijkend en verdiepend aanbod door het VO op de basisschool zijn nog opties om te onderzoeken.

Tot slot is borging van wat is opgestart een aandachtspunt.

Voor de volledige evaluatie, zie: <https://www.swv-vo2001.nl/custom/uploads/2023/07/Eindevaluatie-inzet-hoogbegaafdheid-SWV-VO-Groningen-Stad-2019-2023.pdf>

Bijlage 6: begroting is als apart document bijgevoegd.